

REDACTIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
Scrisorile nefrancoate nu se pri-
mesc. — Manuscrisurile nu se
retrimit.

INSERATE
se primesc la Administrațiunea în
Brașov și la următoarele

BIROURI de ANUNȚURI:
la Viena: la N. Dukos Nachf.,
Nux. Augenfeld & Emeric Les-
ner, Heinrich Schalek, A. Op-
pelik Nachf., Anton Oppelik.
la Budapesta: la A. V. Gold-
berger, Ekstein Bernat, Iuliu
Leopold (VII Erzsébet-körut).

PREȚUL INSERȚIUNILOR:
o seriă garzonă pe o colonă
10 bani pentru o publicare. —
Publicări mai dese după tari-
fa și învoială. — RECLAME pe
pagina 3-a o seriă 20 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI

(Număr de Duminică 47).

GAZETA iese în fiecare zi.
Abonamente pentru ASTRO-CORONARIE:
Pe un an 24 gr., pe șase luni
12 cor., pe trei luni 6 cor.
N-rii de Duminică 2 gr. pe an
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminică 8 franci.
Se prenumără la toate ofi-
ciile postale din țară și din
afară și la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Brașov:
Administrațiunea, Piața mare,
Târgul Inului Nr. 30, costă în
I.: Pe un an 20 cor., pe șase
luni 10 cor., pe trei luni 5 cor.
Cu dărușul în casă: Pe un an
24 cor., pe 6 luni 12 cor., pe trei
luni 6 corone. — Un exemplar
10 bani. — Atât abonamentele
cât și inserțiunile sunt a se
plăti înainte.

Nr. 258. — Anul LXV.

Brașov, Duminică 24 Noemvrie (7 Decemvrie).

1902.

† Dr. Ioan Rațiu.

Lin, fără dureri și sbuciumări, Dr. Ioan Rațiu, veteranul luptător și president al partidului național român, și-a închis ochii pentru totdeauna în locuința sa din Sibiu, Joi la orele 5 $\frac{1}{2}$ seara în urma unei paralizis de inimă. Ceea-ce nu i-a fost dat în viața sa mișcată și plină de amărăciuni, i-a acordat providența în ciasul său ultim.

Cine nu știe prin câte necazuri și sbuciumări n'a trecut bătrânul luptător pentru drepturile naționale ale poporului român mai ales dela 1892 încôce, de când au început să se înmulțescă și să se înăsprască prigonirile în contra Românilor, a limbei și a naționalității lor?

Cine nu-și aduce aminte de acele zile, când Rațiu cu soții săi din comitet au fost acușați înaintea curții cu jurați din Clușiu pentru Memorand și când mii de Români dela orașe și dela sate, au dat să se cunoască cât de mult prețuesc ei lupta pentru drepturile și pentru cauza națională prin aceea, c'au alergat la Clușiu ca să fie prezenți la procesul cel mare?

Cine nu-și va reaminti marea emoțiune, ce a cuprins poporul nostru, când Dr. Rațiu și soții au fost tiriți cu gendarmii în închisore, emoțiune care a fost întrecută numai de indignarea cea mare, ce a cuprins pe toți Români, când la 1892 după reîntorcerea lui Rațiu dela Viena s'a bombardat casa sa din Turda?

Cine nu-și va reaminti marea emoțiune, ce a cuprins poporul nostru, când Dr. Rațiu și soții au fost tiriți cu gendarmii în închisore, emoțiune care a fost întrecută numai de indignarea cea mare, ce a cuprins pe toți Români, când la 1892 după reîntorcerea lui Rațiu dela Viena s'a bombardat casa sa din Turda?

ne împiedecă chiar de a ne întruni ca alegători români?

Dr. Ioan Rațiu a fost bărbatul, pe care sorțea l'a pus în aceste vremuri, mai grele ca orî și când, la cărma partidului. El neputend să reziste loviturilor năprasnice ale conțrarilor românismului, n'a încetat totuși de a lupta din răspuțeri, a răbdat închisore și tot felul de prigoniri, ba mai mult, a suferit și răutatea și calumniile acelor, cari cu ajutorul lui eșiseră la ivelă din întunerecul, în care se aflau. A rămas credincios causei naționale și n'a dat ascultare ademenirilor, acelor, cari tinteau a-l arunca și a-l prinde în rețeaua intrigelor lor. Nicî că se putea ca un bărbat ca Rațiu care din frageda lui tinerete a fost un aprig naționalist, după atâtea pățanii și neajunsuri, ce le-a îndurat, să se abată de la cărarea, pe care a umblat în totă viața sa.

Cel mai însemnat moment în viața lui Rațiu, a fost acela când aprôpe după o lună de desbateri în procesul Memorandului, el s'a ridicat în diua din urmă și între aplausele publicului român asistent, a cetit cunoscuta declarațiune în care se dice între altele cătră Curte și cătră jurați:

„Nevinovați suntem, d'ér domnia-vostre sunteți stăpâni pe individualitatea noastră fizică nu însă și pe consciința noastră, care în această cauză este consciința națională a poporului român“, și când vorbind de „tribunalul lumii civilizate care va judeca pe toți“, a dis, că „cei aduși înaintea Curții cu jurați nu mai sunt acușați ci acușători!“

Multe amărăciuni a trebuit să sufere răposatul, a avut însă bucuria și mângăerea de a vedé și de a se convinge chiar în mijlocul celor mai aprige prigoniri, că de puternică este consciința națională la poporul nostru.

Decă această consciință, de un timp încôce nu s'a mai putut manifesta, nu urmază de aici, că ea ar fi slăbit orî ar fi dispărut chiar.

Din contră tocmai prin apăsarea, ce se face asupra poporului, consciința lui națională se întăresce și se oțelesce din ce în ce mai mult. De aceea credința cea mare ce-o avea Rațiu în puterea ei n'a fost neîntemeiată.

El s'a dus dintre noi, d'ér amintirea lui va rămâne în mijlocul nostru ca viuă dovadă, că cei ce luptă pentru drepturile poporului, pentru binele și înaintarea lui, cei ce sufer pentru dreptate și libertate, nu vor fi dați uitării nicî-odată de poporul recunoscător!

Dr. Ioan Rațiu, de Nagy-lak, s'a născut în 19 August 1828 în Turda, din părinți nobili, țărani; școlele elementare le-a făcut în locul natal, gimnasiul în Blăși; în anul 1847 a intrat în seminariul teologic din Blăși, de unde l'a trimis episcopul Leményi în seminariul central din Budapesta.

După izbucnirea revoluțiunei din 1848, 15 Martie, clericii din seminar au fost trimiși acasă. În toamna anului 1848 Rațiu, împreună cu N. Mureșan și A. Arpady, au organizat o legiune, al cărei comandant a fost căpitanul c. r. Gratze. Legiunea acésta al cărei tribun a fost Rațiu, atât sub comanda căpitanului Gratze, cât și mai târziu sub comanda prefectului Balint a luat parte la mai multe lupte sângeroșe, mai ales în Iulie în lupta contra generalului de honvefi bar. Kemény Farkas, când acesta fu bătut și scos din munții apusenî. După revoluție e în anul 1850 Rațiu a mers la Viena pentru a studia dreptul și s'a întors în anul 1854 la Pesta, unde a făcut doctoratul. A practicat la tribunalul din Buda, apoi la advocați în Buda și Clușiu, ér censura de avocat a făcut-o în Sibiu la anul 1860, când apoi și-a deschis cancelaria de avocat.

În acel timp s'a pornit mișcarea pentru înființarea „Asociațiunei“, la care a contribuit cu însuflețire alătura cu alți fruntași și Dr-ul Rațiu.

În anul 1861, după reactivarea comitatelor, a fost ales vice-comite, însă în urma unor divergențe între Maghiari și Români

ivate pe chestia autonomiei Ardealului, și-a dat dimisiunea. Tot în acel an fu trimis Rațiu, Bologa și Măcelariu sub conducerea mitropolitului Șuluțiu într'o deputațiune la tron, a cărei urmare fu căderea sistemului inaugurat împreună cu cancelarul bar. Kemény Ferencz și guvernatorul grof Miko Imre, apoi convocarea dietei ardelene.

În anul 1863 a fost ales deputat, ér dieta l'a ales notar. În acea dietă Rațiu prin vorbirile sale a devenit popular și respectat de cătră toți Români, chiar și deputații Sașilor și ai Maghiarilor l' priveau ca pe unul dintre conducătorii Românilor.

Pronunțiamentul din „Câmpul libertății“ în contra „uniunei“ în anul 1867 a fost pus la cale de Rațiu. Petițiunea scrisă de cătră 1900 Români, în frunte cu mitropolitul Șuluțiu, tot în contra „uniunei“ a fost prezentată domnitorului tot prin Dr. Rațiu. Cuvântarea d'ensului energetică, rostită de d'ensul comisariului regesc groful Pechy în contra „uniunei“, cu ocaziunea când comisariul călătoria în țară, pentru a pipăi opiniunea publică a Românilor, e cunoscută.

Conferința din Mercurea convocată în anul 1869 prin Măcelariu, a fost pusă la cale prin stăruința lui Rațiu; ér conferința ținută la Alba-Iulia în anul 1873 a fost și presidată de Dr. Rațiu.

În anul 1880 în casa d'ensului în Turda s'au statorit în înțelegere cu Barțiu, George Pop și Cosma, principiile fundamentale pentru organizarea partidului național, al cărui president a fost în urmă ales cu unanimitate; pe basa acelor principii s'a primit și programul național din anul 1881. Conferința din anul 1884 și anul 1892 a fost convocată și presidată de Rațiu, în acésta din urmă s'a decis trimiterea „Memorandului“ la tron.

În Mai 1892 Rațiu a condus deputația de 300 la Viena cu „Memorandul“. Audiență însă n'au primit, ér „Memorandul“ s'a înapoiat nedesfăcut. Intorcându-se din Viena s'a întâmplat scandalul, când i-s'a bombardat casa în Turda.

În acest timp ajunse Rațiu înaintea poporului român la o popularitate extraordinară, dovadă cele petrecute pe timpul procesului „Memorandului“.

FOILETONUL „GAZ. TRANS.“

Nópte...

„Lună, spune-mi dragă lună

Ce mai face ea acu?“

— „Dorme... totă lumea dorme

Haide, culcă-te și tu!“

„Dorme..., lună d'ér cum dorme,

Ca o zină din povești?“

— „Cum se dormă?.. Cum se dorme

Visătorule ce ești!“

„Și visază?.. Lună dulce

Ce visază ea spre zori?“

— Luna rîde și-mi răspunde:

„Lasă nu mai sci., că mori!“

Veturio.

Cântăreța satului.

„Pe sub deal, pe sub pădure
Se duce-o femeie 'n lume...“

Din vârtejului neastemp'rat al acestni oraș mare, de câte-orî nu-mî aduc aminte de vremea trăită la țără, în satul ascuns la p'olele dealurilor, imbatat de liniște și fermecat de verdéța luncilor fără sfârșit, mă plimb cu gândul pe t'ote cărările scumpe sufletului și, ca după un drum mai lung și prăfos, mă odichnesc alături de vre-un isvor cu apă limpede, care m'a răcorit în ștrengăriile mele de copil.

Eram trei, trei vagabonđi nedespărțiți. Cutreeram cât era diua de mare și nu ne mai aduceam aminte de casă, decăt d'ór când începea să ne dragostescă f'omea, séu să ni-se închidă ochii de ostenelă. Și și atunci, decăt s'orele mai avea până să se ascundă în pădure, ne lungeam pe pajiște, la umbra vre-unei sălcii, cu gândul să tragem câte-un puișor de somn.

„Să vedem care adorme mai curénd“, și în truda de a fi fie-care cel dintăi, nu puteam adormi nicî unul.

Aprôpe de drumul care ducea la m'ora de din jos, era un isvor care țignea într'un loc, într'o gaură, cam cât ar încăpea o do-niță, și-apoi s'ascundea și curgea o bucată pe sub pământ, răsărind apoi éră și per-dându-se într'un părăiaș sburdalnic pe luncă la vale. Aici ne petreceam noi cea mai mare parte din vreme, căci isvorul acesta, așa cum era, ni-se părea un tovarăș bun al jocurilor noastre.

Odată ședeam cu Iancu pe malul isvorului, pe când Dochita nu sciu ce-și găsise de dincolo, unde isvorul eșia de sub pământ. Iancu sprijinindu-se cu mâinile în două părți ale malului, se aplecă să guste apă, se aplecă tare că nu i-se mai vedeau picioarele, decăt până la genunchi; nu sciu cum, atunci îi alunecă din s'în un chip, pe care îl purta cu el și la care țignea mult, pe semne, că sări ca ars și plângend încep' să se tăvălescă pe pajiște de disperare. Pe când eu mă întrebam cu ochii gata de plâns ce-a pățit, Dochita dad' un strigăt și o v'ed' fugind pe malul părului la vale. Ce se întâmplase? Chipul furat de apă, f'ú dus pe sub pământ și scos éră la lumină

Dochita îl v'ed'ă, și-acum ținându-l de un colț, alerga să ni-l aducă, fluturându-l ca pe-un steag prin aer. Era un chip tăiat dintr'o carte de cetire: un băețel, care pă-zia nisce găsce.

Iancu nu mai scia ce să facă de bucurie, se uită la el cu ochii mari, uđi încă de lacrimi, îi mai sv'entă cu un colț al cămășutei și-l întinse apoi la s'ore, privindu-l, cum își privește o mamă copilul când și-l desfașă.

De atunci înțeleseram rostul isvorului și ne făceam un joc dintre cele mai plăcute, lăsând câte-ceva la obirșie și alergend apoi dincolo ș'asteptăm sosirea.

Era o după amiază canină. Ceriul era limpede și s'orele dogoria de-ți ardea pământul sub picioare, mi-se pare că era o s'erbătore atunci, căci prea erau frumoșe t'ote; păreau mai vesele și lunca acoperită de verdéța sclipia de-atăta ochiul bouli.

Iancu adunase un braț de flori de tot felul și începurăm să ne jucăm cu isvorul. Am'endoi lăsăm fl'ore după fl'ore în gaură, apa ne-o fura, ér Dochita dincolo aștepta așeșată pe brânci, și de câte-orî prindea,

In 25 Iulie 1894 Dr. Rațiu a fost arestat prin gendarmii și dus în temnița de stat din Seghedin, unde a suferit un an și 3 luni.

In resumat: Intrăga viață a lui Rațiu din tinerețe până în adâncile bătrânețe a fost o luptă energică pentru drepturile poporului român, pentru care a luptat cu sabia, cu graiul și cu condeiul.

Iosif Sterca Șuluțiu.

Revista politică.

Situația politică parlamentară în Ungaria nu e nici decât înveselitoare pentru cei cari stau la cârma afacerilor țării. O mare nervozitate și buimăcăală stăpânesce spiritele în dietă și afară din dietă, și cestiunile grave politice de la ordinea zilei deșteptă îngrijiri serioase în toate părțile.

Dieta din Pesta mai bine de trei săptămâni nu lucrează nimic, nu isprăvesce nimic. După ce a trecut cu chiu cu vai peste afacerea de imunitate a deputatului Nessi, asupra căreia kossuthiștii inscenară o desbatere lungă din cele mai inverșunate, și după ce s'au mai potolit patimile scose la suprafață prin amintirea afacerii, s'a continuat desbaterea asupra proiectului de indemnitate. Stângăcii lui Kossuth par' a voi să prelungească desbaterea la infinit, deore-ce țin vorbiri cu ceasurile și nu mai dă Dumnașeu să le sfârșescă odată.

Intr'aceea în comisiunea financiară a dietei s'a început Marți desbaterea asupra noului proiect militar. Și aici kossuthiștii fac pe grozavii. Unul din ei (Komjathy) a vorbit trei săptămâni întregi. Ne putem închipui ce are să urmeze în dietă, — decă nu se va întâmpla ceva extraordinar, vr'o nouă împăcaciune între guvern și kossuthiști, dat fiind că aceștia din urmă iute și de grabă sciu să desarmeze, decă li-se face vr'o concesiune cât de neînsemnată

E de interes să remarcăm, că și cu ocazia acestor discuțiuni, s'au găsit deputați șovinisti, cari se ilustrează prin ura ce o poartă **contra naționalităților**. Unul din aceștia, Gaál Sandor, dișe mai deunăzi, că el nu recunoșce naționalități în Ungaria, aici numai națiune există. Același deputat a atacat viu pe deputatul sas Lutz Korodi, declarându-l de dușman al Maghiarilor și om, care n'ar fi vrednic să între în dieta un-gurască. Un alt deputat (Kubik Bela) a diș, că d lui Korodi „ar trebui să i-se dea 25“... De asemenea fu atacat de kossuthiști și deputatul Lind-

ner (sas), imputându-i că are purtare „nepatriotică“ și că printr'un toast „nepatriotic“ a agitat țera întregă.

Am remarcat acest incident, ca o dovadă de cea mai păcătoasă netoleranță șovinistă.

Mare spaimă și neorientare în Viena și Budapesta.

In parlamentul din Berlin s'au întâmplat în timpul din urmă evenimente de natură a influența în chip hotăritor politica comercială a monarhiei noastre. După scene violente și foarte șgomotose în „Reichstag“-ul din Berlin, într'una din ședințele trecute s'a primit cu majoritate a-se debate propunerea conservatorului Kardorff privitoare la primirea *en bloc* (de-odată) a celor 946 pozițiuni ale tarifului vamal german. In urma acésta se crede cu siguranță, că *tariful vamal german* va fi votat și pe urma aceluși vot se vor denunța convențiile comerciale cu celelalte state, între cari și Austro-Ungaria. Mare incurcătură va produce acésta în monarhia noastră, care n'are încă un tarif vamal autonom votat, ér pe cel vechiul legea l'a scos din vigore. Apoi, decă la finea anului nu va succede guvernul din Pesta și Viena să încheie pactul, monarhia nu va pute încheia convenții comerciale, decă până la 1907. E întrebare însă, decă Germania se va învoi să încheie cu monarhia noastră un astfel de tratat pe timp de patru ani?

Aici zace gravitatea situațiunei.

Diarul „**Birmingham Post**“ aduce o interesantă șcire, din isvor autorizat, cu privire la *cestiunea macedoneană*. Organul engles afirmă, că guvernul din Atena a făcut pe lângă cel din Londra pași stăruitori în sensul unei soluțiuni urgente a crizei acute prin care trece Macedonia. Ministrul Greciei la Londra a remis lordului Lansdowne o notă prin care cabinetul grecesc atrage serioasă atențiune a Angliei asupra pericolului situațiunei și relevă necesitatea unei intervențiuni colective a puterilor. Nota guvernului grecesc termină opinând pentru un regim analog celui acordat insulei Creta, spre a-se pute crea o protecțiune eficace a vieții și intereselor diferitelor naționalități creștine din Macedonia. Diarul „**Globe**“, comentând acésta șcire, nu numai că nu-i trage la îndoielă temeinicia, dér accentuează caracterul de gravitate extraordinară, pe care-l are pasul făcut de Greci.

Pe când se fac acestea din partea Greciei, la Constantinopol s'a publicat, printr'un comunicat oficial, **reforme** pe cari Sultanul le-a ordonat pentru provinciile creștine ale Turciei europene. Reformele acestea, în general diș, ar fi următoarele:

Gendarmeria va fi compusă din mohamedani și creștini. Vor fi numiți directori pentru lucrările publice. Satele cu mai mult de 50 de case vor ave o școlă primară. In fie-care centru de sandjac și de vilaet, se vor înființa școle pregătitoare. In districtele, cari atârnă de vilaete, se va institui un caimacam. Vor fi numiți de asemenea mutaserifi, ajutori ai valiilor, și secretari generali ai vilaetelor. Se vor institui tribunale de justiție după dispozițiile legii. Vor fi numiți judecători dintre mohamedani și creștini în proporție egală. Tribunalele vor fi indatorate a face justiția în mod absolut liber și fără a fi influențate. Cu esecutarea acestor măsurii sunt însărcinați guvernatorii generali.

După o telegramă din Viena, cercurile diplomatice de acolo nu pré sunt mulțumite cu proiectul de reformă. Nici Austro-Ungaria, nici Rusia și nici vre-o altă putere mare interesată față cu susținerea ordinei în Balcani, nu se pot declara satisfăcute cu promisiunile din documentul oficial turcesc. Creștinii din Turcia nu vor avé nici în viitor garanții mai serioase contra esceselor administrației otomane.

Recensământul din 1900.

IV.

Părțile ardelen.

1) Comitatul Albei-inferioare.

Abrud. Hotar 2 95 j. c. Locuitori: 3341, dintre cari r. cat. 731, gr. cat. 541, gr. or. 1382, aug. 46. ev. ref. 436, unitari 169, isr. 36. După limbă: Maghiari 1246, Nemți 151, Slovaci 4, Sârbi 9, **Români 1921.**

Alba-Iulia. Hotar 5668 j. c. Locuitori: 11.507, dintre cari r. cat. 2989, gr. cat. 2609, gr. or. 2369, aug. 518, ref. 1205, unitari 166, isr. 1647. După limbă: Maghiari 5250, Nemți 1261, Slovaci 88, Ruteni 1, Croați 10, Sârbi 12, **Români 4833.**

Aiud. Hotar 6454 j. c. Locuitori: 7494, dintre cari r. cat. 1357, gr. cat. 1537, gr. or. 412, aug. 227, ref. 3494, unitari 184, isr. 282. După limbă: Maghiari 5605, Nemți 130, Slovaci 8, Ruteni 4, Croați 2, Sârbi 10, **Români 1666.**

Vizocna. Hotar 10,642 j. c. Locuitori: 3920, dintre cari r. cat. 235, gr. cat. 348, gr. or. 2302, aug. 59, ref. 955, unitari 11, isr. 10. După limbă: Maghiari 1218, Nemți 54, Slovaci 2, **Români 2642.**

Vințul-de-jos. Hotar 12.401 j. c. Locuitori: 3854, dintre cari r. cat. 361, gr. cat. 290, gr. or. 2715, aug. 35, ref. 330,

unitari 6, isr. 117. După limbă: Maghiari 813, Nemți 55, Slovaci 5, **Români 2889.**

Daia. Hotar 7105 j. c. Locuitori: 2132, dintre cari r. cat. 8, gr. cat. 261, gr. or. 1854. După limbă: Maghiari 15, Nemți 2, **Români 2091.**

Mihalț. Hotar 4336 j. c. Locuitori: 2200, dintre cari r. cat. 9, gr. cat. 1327, gr. or. 822, ref. 14, isr. 27. După limbă: Maghiari 51, **Români 2148.**

Zlatna. Hotar 15.195 j. c. Locuitori: 3823, dintre cari r. cat. 764, gr. cat. 480, gr. or. 207, aug. 67, ref. 239, unit. 22, isr. 44. După limbă: Maghiari 1013, Nemți 95, Slovaci 4, Sârbi 2, **Români 2703.**

Blașiș-sat. Hotar 1197 j. c. Locuitori: 1144, dintre cari r. cat. 108, gr. cat. 679, gr. or. 19, aug. 32, ref. 243, unit. 11, isr. 52. După limbă: Maghiari 445, Nemți 10, **Români 689.**

Blașiș oraș. Hotar 262 j. c. Locuitori: 2122, dintre cari r. cat. 185, gr. cat. 1312, gr. or. 183, augustani 78, ref. 158, unitari 14, isr. 191. După limbă: Maghiari 475, Nemți 118, Slovaci 3, **Români 1492.**

Abrud-sat. Hotar 13.511 j. c. Locuitori: 4977, dintre cari r. cat. 87, gr. cat. 224, gr. or. 4611, aug. 6, ref. 35, unitari 14. După limbă: Maghiari 122, Nemți 7, Slovaci 2, **Români 4829.**

Bucium. Hotar 14.544 j. c. Locuitori: 4634, dintre cari r. cat. 18, gr. cat. 805, gr. or. 3802, ref. 9. După limbă: Maghiari 19, Nemți 1, Slovaci 6, **Români 4608.**

Mogoș. Hotar 12 057 j. c. Locuitori: 3046, dintre cari r. cat. — gr. cat. 636, gr. or. 2408, unitari 2. După limbă: Maghiari 2, **Români 3026.**

Sohodol. Hotar 11.868 j. c. Locuitori: 4642, dintre cari r. cat. 12, gr. cat. 311, gr. or. 4305, aug. 2, ref. 2, unit. 1, jidovi 9. După limbă: Maghiari 21, Nemți 2, **Români 4608.**

Roșia de munte. Hotar 2684. Locuitori: 3350, dintre cari r. cat. 1077, gr. cat. 1013, gr. or. 865, aug. 9, ev. ref. 65, unitari 321. După limbă: Maghiari 1404, Nemți 24, Sârbi 1, **Români 1918.**

Intreg comitatul Albei-inferioare are un teritoriu de 621.157 j. c. Locuitori: 212.352, dintre cari r. cat. 11.226, greco-catolici 80.211, gr. orientali 87.210, augustani 7170, ref. 21.296, unitari 1315, israeliți 3993. După limbă: Maghiari 37.360, Nemți 7953, Slovaci 10, Ruteni 6, Croați 14, Sârbi 40. **Români 166.099** (după recensământ), ér după teoria lui Czirbusz **Români 167.374 = 78.82%.**

2) Bistrița-Năsăud.

Bistrița. Hotar 9670 j. c. Locuitori: 12.081, dintre cari r. cat. 1537, gr. cat. 3423, gr. or. 318, ev. augustani 4630, ref. 800, unitari 52, isr. 1316. După limbă: Maghiari 2318, Nemți 5887, Slovaci 19, Ruteni 1, Croați 2, Sârbi 3, **Români 3753.**

Borgo-Bistrița. Hotar 24.046 j. c. Locuitori: 2775, dintre cari r. cat. 225, gr. cat. 529, gr. or. 1719, aug. 34, ref. 29, unitari 4, isr. 195. După limbă: Maghiari 18, Nemți 258, Slovaci 12, Ruteni 7, Croați 1, **Români 2241.**

Borgoprund. Hotar 18.110 j. c. Locuitori: 2540, dintre cari r. cat. 126, gr. cat. 100, gr. or. 1857, aug. 84, ref. 42, unitari 2, isr. 329. După limbă: Maghiari 10, Nemți 46, **Români 1961.**

Borgoțiu. Hotar 23.858 j. c. Locuitori: 2267, dintre cari r. cat. 38, gr. cat.

câte una, ridica căpșorul ei blond, care părea și mai frumos în bătaia sôrelui, și striga: „una! două!“... Mai câtră sêră, cum ședeam cu toții pe iêrbă, pe Dochița m'ô fură somnul și adormi cu mâinele sub cap. Nu sciu ce ne veni nouă, că ne-apucărăm să mpletim cunună din florile adunate și după ce fû gata, i-o aședărăm pe cap. Ce frumoasă era Dochița așa, scaldată de cele din urmă raze din apus, în mijlocul acelei liniști ce se coboria din ceriș. Când s'a trezit, noi am început să ridem cu hohot, ér ea somnorosă cum era, se porni pe plâns, ca și când cine șoie ce reu i-am făcut. Dêr a fost destul să sbôre pe de-asupra un liliac, și pâlăriuțele noastre aruncate după el o făcură să jôce de bucurie...

Toți trei apoi ținându-ne de după gât, o luarăm în spre sat, cântând cât ne lua gura, de tăceau până și greeruși să ne asculte.

Nu era cântec pe care să nu-l fi știut Dochița. Dumineca și sêrbătôrea când ajungea ea prin vre un cerc de femei adunate pe la vre-o pôrtă, rêsuna ulița de rîsete și de voie bună, că era de minune fata asta

și posnașe ca una de la comedie. Și sêra târziu când venea mă-sa s'ô cheme să se culce, toți sâreau cu gura: „mai las'o, lele Flôre, mai las'o, că ți-o aducem noi acasă“. Și rêmănea până plecau toți. Când se vedea așa singură, se gudura ca o pisică pe lângă gazda casei, și-i dișea:

— Mă lasi să mă culc la voi?

Cine n'ar fi lăsat'o?

Și așa a crescut ea mare, mai mult pe la ușa altora decă pe vatra mamei ei...

*

După cincîspre-dece ani.

Era a doua di de Pasoi și se întâmplase să cadă sêrbătôrile din vreme. Cădea o plôie amestecată cu zăpadă de te luai de gânduri.

Pe sêră s'a adunat totă lumea la cârciumă la cunștinu-meu și s'a încins un chef și o voie bună, de să se ducă vestea; când apucă Romanul la pătrecere, se rêsună de tôte nevoile.

Aședăți grupuri, grupuri la câte-o masă, mai unu una, mai alta, și vorba s'aprinde, ôlele de vin curg și chefurile gata. Cântece și chiuituri, glume și păcăleli

și ris s'amestecau cu scârșiturile lăutarilor, de ridicau cârciuma 'n slavă.

Intr'un colț, aprôpe de teșghea ste-team de vorbă cu Badea Gheorghe, sufler bun și vâratie de cari te-apropii cum te apropii de o sobă caldă când ți-e frig. Avea o căciulă mare țuguiață, și-o purta puțin turtită dinainte, par' că i-ar fi atins'o în sbor o pasere cu aripa. Ținea în mâna dreaptă o ulcioică cu țuică, ér în stânga jo stieluță în care-și turna din când în când câte-o porție.

— „Ce nu beai cu pâhărelul, nene Gheorghe?“

— „După ce că-i apă golă s'ô mai pui și 'n pâhărel? Nu mai scii ce bëi. Stieluț' asta par' că-i mai dă gust. Nu pof-tesci un pâhărel?“

— „Nu, nu beau țuică nici-odată.“

— „De, taică, bun o fi și vinul dêr eu m'am învățat așa, ce să mă fac? Maica, Dumneșeu s'oierte, și la dișe mari și când se întâmpla să fiu bolnav, tot țuică imi da și m'am învățat cu ea, bat'o pustia!“

Cobzarul sdrângani odată tare din cobză și începù cu un of lung un *foie verde*, de toți steteau cu gurile căscate. Nu

se mai aușiau de cât pașii cârciumarului care se freca printre mese, luând și adăcând ôle cu vin.

Și cânta cobzarul:

Astă-vară am fost haiduc,
Și la vară ér mē duc
Când o da frunza de nuc...

Badea Gheorghe l'asculta și-i ridea ochii de bucurie. In suflerul lui se pettă cea ceva neobișnuit, ceva șcare-i plăcea care-l încâlșea și-l facea mândru. Și după ce s'ârși cobzarul, cu privirea încă dâs spre el, oftă badea Gheorghe: „Hei taică, ce vremuri!“

Apoi se întorșe câtră mine și-mi diș trist: „Unde mai e chip astădi s'apuci pe teca codrului, că nici nu te gândesci bi și a și pus stăpânirea mâna pe tine. A șeptefezieri ca mușții și decă s'ar put să n'am parte de ciocanul asta de țuică decă nu i-a-și face pe toți șeptee haiduci. Dêu așa! Că prea o ducem greu, taică, a-și porni și eu după ei, decă nu de ceva, da cel puțin să le port merindea colo până colo... Să beai iei o țuică

P. T. Domnule!

Nu de mult a apărut importanta scriere a reverendissimului
Bunea, intitulată :

„Episcopii Petru Paul Aron și Dionisiu Novacoviči, sau Istoria
transilvănenii de la 1751 până la 1764“.

Dacă până acum nu am atras atențiunea iubitorilor de literatură
națională asupra acestui op mare, vrednic de numele autoriului, este
împrejurării, că am așteptat să se pronunțe și alți bărbați competenți

Acum, abstrăgând de la alte favorabile recensuni, suntem în
de a reproduce câteva cuvinte din darea de sémă, ce a făcut-o distins
și cercetător, domnul **N. Jorga** în „Convorbiri literare“ de la 1900
unde țice :

»Cartea de față a părintelui canonic Bunea e vrednică de
crări de erudiție istorică, ce au precedat-o. Cetitorii — pe cari
mulți, ceea-ce e óre-cum și o datorie — vor găsi și aici o cunoștință
subiectului, câștigată prin urmărirea răbdătoare a informației tipărite
ascunse încă în manuscriptele și hârtiile bibliotecelor și arhivelor;
todică a materiei; o espunere liniștită și ușoră și o limbă românească
e un singur punct din viața neamului nostru de peste munți în curs
sprezece ani, care să nu fie atins, lămurit și respicat. Lupte între
episcopale, alcătuire de domenii, stări sociale, tipografii, școli, încercări
năstiri, ce se înalță, se repară sau se dărîma, ostași ce se adună pe
mâini pentru rēsbóiele nenorocite ale »Maicci« Împărătese, — e de
mai desevirșită ordine. Părintele Bunea anunță pe la anul o carte de
de dincolo . . . Să ajungă în sănătate să aducă și acest nou prinos
istorice, iar noi să avem obrazul de a-î ușura măcar jertfa bănescă, cum
de cărți seriose, cari formeză și o lectură interesantă pentru cine
stricat . . .«

1908, gr. or. 212, aug. 16, ref. 1, isr. 92. După limbă: Maghiari 26, Nemți 117, Români 2118.

Rebrișora. Hotar 16.283 j. c. Locuitori 3095, dintre cari r. cat. 8, gr. cat. 3022, isr. 65. După limbă: Maghiari 4, Nemți 70, Români 3018.

Năsăud. Hotar 9350 j. c. Locuitori: 3142, dintre cari r. cat. 152, gr. cat. 2292, gr. or. 38, aug. 63, ref. 127, unit. 6, isr. 463. După limbă: Maghiari 565, Nemți 197, Slovaci 3, Ruteni 1, Croați 1, Români 2367.

Telciu. Hotar 40.943 j. c. Locuitori: 3102, dintre cari r. cat. 70, gr. cat. 2799, gr. or. 7, aug. 10, ref. 9, isr. 207. După limbă: Maghiari 172, Nemți 31, Ruteni 1, Români 2884.

Feldru. Hotar 15.271 j. c. Locuitori: 2377, dintre cari r. cat. 13, gr. cat. 2263, gr. or. 44, ref. 6, i-r. 51. După limbă: Maghiari 16, Nemți 24, Slovaci 8, Români 2329.

Maier. Hotar 29.172 j. c. Locuitori: 2918, dintre cari r. cat. 113, gr. cat. 2669, gr. or. 26, aug. 1, ref. 21, isr. 88. După limbă: Maghiari 58, Nemți 141, Slovaci 12, Ruteni 8, Români 2683.

Iva-mare. Hotar 35.767 j. c. Locuitori: 3236, dintre cari r. cat. 32, gr. cat. 3068, gr. or. 38, aug. 2, ref. 10, unit. 1, isr. 85. După limbă: Maghiari 71, Nemți 64, Ruteni 1, Români 3021.

Sângeorgiu. Hotar 28.459 j. c. Locuitori: 3320, dintre cari r. cat. 23, gr. cat. 3125, gr. or. 9, aug. 5, ref. 10, isr. 148. După limbă: Maghiari 43, Nemți 53, Ruteni 2, Români 3222.

Rodna-veche. Hotar 19.440 j. c. Locuitori: 4350, dintre cari r. cat. 1177, gr. cat. 2719, gr. or. 18, aug. 42, ref. 92, unit. 4, isr. 298. După limbă: Maghiari 1060, Nemți 332, Slovaci 2, Ruteni 9, Români 2945.

Rodna-nouă. Hotar 17.508 j. c. Locuitori: 2139, dintre cari r. cat. 159, gr. cat. 1785, gr. or. 30, aug. 7, ref. 27, isr. 131. După limbă: Maghiari 130, Nemți 154, Slov. 1, Rut. 30, Români 1802.

Intreg comitatul Bistrița-Năsăud are un teritoriu de 724.070 j. c. cu 119.014 locuitori, dintre cari r. cat. 4927, greco-catolic 66.078, gr. or. 15.290, aug. 22.874, ref. 3349, unit. 101, isr. 6385. După limbă: Maghiari 8475, Nemți 26.036, Slovaci 128, Ruteni 165, Croați 9, Sârbi 4, Români 82.256 = 69.11%.

3) Comitatul Brașovului.

Brașov. Hotar 34.299 j. c. Locuitori: 36.646, dintre cari r. cat. 9072, gr. cat. 905, gr. or. 10.943, augustani 9677, ref. 4049, unitari 780, isr. 1198. După limbă: Maghiari 14.115, Nemți 10.644, Slovaci 200, Ruteni 1, Croați 11, Serbi 25, Români 11.248.

Râșnov. Hotar 28.613 j. c. Locuitori: 4801, dintre cari r. cat. 168, gr. cat. 30, gr. or. 2704, augustani 1787, ref. 99, unit. 8, isr. 5. După limbă: Maghiari 223, Nemți 1848, Slovaci 1, Croați 2, Sârbi 1, Români 2611.

Satulung. Hotar 29.960 j. c. Locuitori: 6239, dintre cari r. cat. 240, gr. cat. 4, gr. or. 3420, augustani 2328, ref. 196, unit. 15. După limbă: Maghiari 2705, Nemți 100, Slovaci 3, Români 3428.

Comitatul Brașovului are un teritoriu de 260.416 j. c. cu 95.565 de locuitori, dintre cari r. cat. 10.675, gr. cat. 1075, gr. or. 33.901, ev. augustani 42.082, ref. 5484, uni-

tarî 1030, isr. 1291. După limbă: Maghiari 31.191, Nemți 29.415, Slovaci 222, Ruteni 3, Croați 14, Sârbi 33, Români 33.856. După teoria lui Czirbusz: Români 34.940 = 36.56%.

4) Comitatul Ciucului.

Comune cu populație mai numerosă românească sunt:

Ciuc-Ghimeș-Bukk. Hotar 10.323 j. c. Locuitori: 4413, dintre cari r. cat. 2271, gr. cat. 1848, gr. or. 27, aug. 24, ref. 96, unitari 14, isr. 133. După limbă: Maghiari 2802, Nemți 146, Slovaci 8, Ruteni 19, Croați 2, Români 1360.

Gyergyósalams. Hotar 3433 j. c. Locuitori: 1485, dintre cari r. cat. 53, gr. cat. 1360, gr. or. 5, ref. 1, isr. 64. După limbă: Maghiari 122, Nemți 23, Români 1340.

Gyergyóvárhely. Hotar 915 j. c. Locuitori: 2290, dintre cari r. cat. 93, gr. cat. 2163, gr. or. 17, isr. 17. După limbă: Maghiari 154, Români 2136.

Gyergyóbekás. Hotar 9983 j. c. Locuitori: 6368, dintre cari r. cat. 440, gr. cat. 5741, gr. or. 3, aug. 3, ref. 9, unit. 1, isr. 171. După limbă: Maghiari 482, Nemți 145, Slovaci 1, Ruteni 2, Români 5735.

Gyergyóélbor. Hotar 1609 j. c. Locuitori: 1283, dintre cari r. cat. 150, gr. cat. 1067, gr. or. 12, ref. 7, unit. 1, isr. 46. După limbă: Maghiari 162, Nemți 43, Români 1078.

Gyergyótölgyes. Hotar 60.776 j. c. Locuitori: 3053, dintre cari r. cat. 1826, gr. cat. 908, gr. or. 6, aug. 3, ref. 27, unit. 2, isr. 280. După limbă: Maghiari 1890, Nemți 262, Români 894.

Gergyóhollo. Hotar 548 j. c. Locuitori: 1333, dintre cari r. cat. 391, gr. cat. 876, gr. or. 8, aug. 4, unit. 1, isr. 53. După limbă: Maghiari 430, Nemți 29, Români 883.

Comitatul Ciucului are teritoriu de 844.375 j. c. cu o populație de 128.382, dintre cari r. cat. 104.287, gr. cat. 21.100, gr. or. 169, augustani 241, ref. 956, unit. 103, isr. 1518. După limbă: Maghiari 110.963, Nemți 1062, Slovaci 43, Ruteni 38, Croați 6, Sârbi 1, Români 15.936. După teoria lui Czirbusz: Români 21.230 = 16.53%.

5) Comitatul Cojocnei.

Clușă. Hotar 28.159 j. c. Locuitori: 49.295 (2625 militari), dintre cari r. cat. 16.041, gr. cat. 7028, gr. or. 968, augustani 1719, ref. 16.895, unitari 1704, isr. 4730. După limbă: Maghiari 40.845, Nemți 1784, Slovaci 83, Ruteni 9, Croați 12, Sârbi 22, Români 6039.

Coșocna. Hotar 12.504 j. c. Locuitori: 3767, dintre cari r. cat. 1057, gr. cat. 845, gr. or. 809, aug. 6, ref. 801, unit. 207, isr. 42. După limbă: Maghiari 2038, Nemți 8, Croați 2, Români 1614.

Mărișel. Hotar 13187 j. c. Locuitori: 2076, dintre cari r. cat. 10, gr. cat. 29, gr. or. 2002, aug. 4, ref. 14, isr. 17. După limbă: Maghiari 49, Români 2026.

Feleac. Hotar 3726 j. c. Locuitori: 2033, dintre cari r. cat. 5, gr. cat. 1979, gr. or. 20, ref. 10, unit. 4, isr. 12. După limbă: Maghiari 35, Români 2002.

Comitatul Coșocnei are un teritoriu de 869.061 j. c. cu 253.656 locuitori, dintre cari r. cat. 24.821, gr. cat. 113.136, gr. or. 36.578, aug. 7864, ref. 58.297, unitari 3020, jidovi 9858. După limbă: Maghiari 95.626, Nemți 9058, Slovaci 170, Ruteni 9, Croați

33, Sârbi 22, Români 146.263. După teoria lui Czirbusz: Români 149.685 = 59.01%.

Delaletca.

SCIRILE DILEI.

— 23 Noemvrie v

Românii în America. Se știe că din Transilvania au emigrat mulți Români în America, cu deosebire din comitatul Făgărașului, Sibiiului și al Târnavei-micii și mari. Numărul lor se urcă la vr'o 2000 numai în patru orașe anume: Cleveland, Canton, Joungstown și Alliance, afară de cei risipiți prin Niles, Salem, Massilon și Cincinnati și al căror număr nimeni nu-l știe. După cum i-se scrie diarului „Fôia Poporului“ din Sibiu din Cleveland (Ohio) Românii din acel oraș în număr de 4—500 s'au hotărât a înjgheba o societate pentru ajutorarea bolnavilor. La adunare s'au adunat 37 de Români. Pavel Borzea din Viștea de jos a ținut o cuvântare și tot el a fost însărcinat cu facerea statutelor. La 2 Noemvrie s'a ținut apoi a doua adunare, în care s'au primit statutele. Societatea va purta numirea „Romana Carpatica“. Au plătit 40 înși câte 2 dolari taxă, la oaltă 80 dolari, cari s'au depus la o bancă. Președinte a fost ales Pavel Borzea din Viștea de jos (Făgăraș); vicepreședinte Nichifor Bărză din Bertan (T. mare) secretar Andrei Opincariu din Sebeșul-săsesc; cassar Simion Bărză din Bertan; controlori Nicolae Cârjă, Viștea de jos și Ioan Coman din Țapu (T. mare); membri în comitet: Nicolae Mihăltanu din Sebeșul-săsesc, Bucur Manta din Daia săsescă, Patrichie Petru din Ferihaz, Ioan Dan și Iacob Hêlmu din Bertan, Ioan Mușatu din Sâmbăta inf., Ioan Morariu, Petrifaléu, și Ioan Ursu, Sebeșul săsesc.

Incendiu în Rebrișora. Ni-se scrie din Rebrișora: Abia sunt doi ani impliniți de când în comuna noastră, Rebrișora, un foc iscat din șura unui jidan la centrul comunei a nimicit casele și averea vecinilor săi și era să cadă jertfă și casa parochială, dacă zelul poporului nu o mântuia. Acum în 28 Noemvrie a. c. s'a iscat din nou foc tot din șura aceluia jidan, d'ér nu diua, ca atunci, ci n'optea între 11 și 12 ore. Doi vecini ai jidanului au ars din nou și casa parochială (proprietatea preotului) încă a prins flacări. Pe când sosi poporul la fața locului era cuprins jumătate acoperișul, și poporul atâta zel și bărbăție a desvoltat spre mântuirea casei preotului lor, încât de jumătate arsă, o scăpară de nimicire. Erau oameni, cari prindeau focul cu mâna, și-l aruncau jos de pe casă așa, încât mulți s'au pomenit a doua di cu mâinile și picioarele arse, pline de beșici și răni. O bună parte din acest merit, o are și d-l Macedon Grigorița not. pens. în Năsăud, care din întâmplare fiind de față conduse poporul cu sfaturile sale ca pompier expert, până

când sosind pompierii din Năsăud stîns'eră focul cu totul. De 5 ori a fost pus în primejdie centrul comunei, din curtea acestui jidan. Ar trebui să se găsească vr'un mijloc, ca să scape centrul comunei de această calamitate. — C.

Duel între doi deputați. În ședința de la 5 Decemvrie a camerei deputaților din Budapesta, deputatul sas Korodi din Brașov s'a apărat contra învinuirilor, ce i-s'au adus, cum-că ar scrie prin diare contra Maghiarilor. Korodi a diș, că nu scrie din ură contra Maghiarilor, ci își apără némul contra șoviniștilor. Deputatul Kubik l'a insultat pe Korodi, spunându-i cuvintele: „Mincinos ordinar“ și altele de felul acesta. Korodi l'a provocat pe Kubik la duel.

Pentru masa studenților români din Brașov au intrat la „Fundatiunea Iordan Muntean“ cu privilegiul parastasului de a di (23 Novemb. v. 1902) suma de 200 (două sute) corône, donată de v'ed. d-na Maria Iord. Muntean întru amintirea de veci a neuitatului ei consoț Iordau Munteanu, fost asesor la sedria orfanală din Brașov. — Primescă piôsa d'omnă cele mai căldurose mulțămite pentru marimimosa donațiune, ér r'eposatului ei consoț Dumneșeu să-i facă parte de eterna odichnă! — *Directiunea școlilor medii gr. or. române.*

Primar decorat. Maiestatea Sa a conferit primarului din Micalaca crucea de argint pentru merite, ca semn de recunoștință pentru serviciile sale credincioșe.

Omor. Din Oșand (Vasand) ni-se scrie: În 26 Noemvrie pe la orele 8½ séra, un individ infam și până acum necunoscut a împușcat pe ferăstră pe judele (primarul) comunal Tóder Dulo din Oșand (Bihar). Nenorocitul a căd'ut îndată mort, fiind strépuns de cinc' glônje în piept. Ucigașul — deși erau cu judele de cece ômeni în casă — a reușit să fugă și să-și p'erdă urma prin întunerecul nopții, ér ômenii de față înspăimântați, n'au urmărit de loc pe ucigaș. Întemplantarea a făcut o durerôsă impresie asupra locuitorilor, fiind numitul jude om cinstit și deștept, care a condus afacerile comunei timp de mai mulți ani. Nic' prin purtarea lui privată, nic' prin conducerea oficiului său, Tóder Dulo n'a dat causă de nemulțămire. De aceea fapta ucigașului e neîntel'asă. Inmormântarea i-s'a făcut la 28 Noemvrie prin trei preoți, asistând comuna întregă. S'a pornit cercetări, însă până acuma nu s'au aflat dovești.

Atentatul de la Euxinograd. Se știe, că prințul Ferdinand al Bulgariei plimbându-se Vineri împreună cu adjutantul său d-l colonel Markoff în parcul de la Euxinograd, zări pe o potecă un bi-lețel pe care era pusă o oglindă de buzu-

mine, D-le, că de! domn îi fi, da tot de ai noștri ești, că tot de pe-ai ei ai r'ăsărit“.

N'am mai putut să nu-i fac voia, prea 'ți porunca bătrânul ăsta, când te îmbia, și-am închinat amândoi.

La masa din fund erau vre-o opt persoane, bărbați și femei și cântau cu toții un cântec cunoscut:

„Fôie verde mărăcine
Ce mie m'le drag pe lume“.

Numai Dochița sta dusă pe gânduri. Cu capul răzimat de mână, de-și ascundea tot obrazul stîng, se uita lung par' c'ar fi așteptat pe cine-va. Fața ei rămănea nemiscată la tôte rîsetele dimprejur. Par' c'ar fi fost strînă de tot de pe lângă ea, de t'otă lumea. Și ce frumôsă se făcuse! Ochii ei albaștri erau așa de limpedi și așa de buni, că te lăsau să-i citești până în adîncul inimei. Blandă ca o icônă, t'ênjîtore stetea și ea între ceilalți, ca o păsărică r'etăcită de cuiș. Pe fruntea ei cădea o șuviță de păr, par' că ar fi vrut să-i sărute ochiul drept.

— „Asta-i Dochița Iedului, ba 'le Gheorghe?“

— „Asta, 'taică, da ce, nu cumva 'ți-a căd'ut la inimă? Hai?“....

— „Cum s'a schimbat, bade Gheorghe, o cunosc de mică, am copilărit cu ea și 'm' era dragă ca ochii.“

— „Hei, taică, ce nu se schimbă cu vremea! Și-apoi câte-a mai pățit, mă mir că n'a îmbătrânit'o de tot“.

— „Da ce-a pățit, bade Gheorghe?“

— „Hei, apoi să vești cum a fost. Când era de 12 ani rămăse orfană și-a luat'o un biet creștin de a crescut'o. N'a prea plâns ea mult m'orțea m'ă-sii — era copilă, și ce scia ea — și apoi când o podidea dorul s'alina cu cântecul, și-și uita de t'ote, cânta ca o privighit'ore, d'eu așa, de era de minune pe aici prin sat. Ai auđit'o d-ta vre-odată? N'ai auđit'o. S'o auđi, că te 'mbată dintr'odată și rămăi în drum și te 'nv'ertesci în loc, de nu mai scii unde 'ți-e casa.“

Când s'a făcut mai mărișora muriau flăcării după ea, și pace. Umbla mai mult singură și Dumineicile și s'erbătorile numai ce-o vedeai că r'ăsărea pe vre-o costă și începea să cânte, de opria hora din joc.

Lumea dicea că-i cam sărită; de, sciu eu? p'ote unde și-ducea aminte de m'ă-sa.

Odată s'a pripășit pe aici un cioban frumos, par'c'ar fi fost din poveste, și voinic ca un brad. Aducea puțin cu d-ta la sprâncene, și ba și la nas, d'ér avea mustața mai mare. De, sciu eu cum? d'ér s'a dat la dragoste cu Dochița, vorba aia: Unde-i dor și tinerețe...
— „Da ce-a pățit, bade Gheorghe?“

— „Hei, apoi să vești cum a fost. Când era de 12 ani rămăse orfană și-a luat'o un biet creștin de a crescut'o. N'a prea plâns ea mult m'orțea m'ă-sii — era copilă, și ce scia ea — și apoi când o podidea dorul s'alina cu cântecul, și-și uita de t'ote, cânta ca o privighit'ore, d'eu așa, de era de minune pe aici prin sat. Ai auđit'o d-ta vre-odată? N'ai auđit'o. S'o auđi, că te 'mbată dintr'odată și rămăi în drum și te 'nv'ertesci în loc, de nu mai scii unde 'ți-e casa.“

Când s'a făcut mai mărișora muriau flăcării după ea, și pace. Umbla mai mult singură și Dumineicile și s'erbătorile numai ce-o vedeai că r'ăsărea pe vre-o costă și începea să cânte, de opria hora din joc.

În cărciumă cheful se 'ncinsese de-a binele.

— „Ia 'n 'ascultă, m'ei s'gripturoiole, dișe unul mai în v'rstă lăutarului — să-m' trag' acum a lui Ghiță Cătănuță, să te v'ed“.

— „Lasă-m'ănea Mușat, că-i prea lungă, p'ecatele mele, și 's' răgușit.“

— „Apoi di numai nișel, că d'ór, nu te pune nimeni s'o di ei t'otă, harămină!“

— „Apoi hașa da, da de un' s' 'ncep“?..

Pe când țiganul își înstruna vióra, nimeresce 'n cărciumă un drumeț îmbrăcat nemțesce, cu nisce ghețe rupte pline de praf, cu pantalonii găuriți la am'ndoi genunchii și pe cap c'o p'ălărie de paie mare și plină de noroi. Era topit de beutură, de de-abia se mai ținea pe picioare. Ceru o țuică și badea Gheorghe im' făc' semn cu cotul, și-l întrebă: „Da de undii vii, m'ei neamțule?“ Neamțul se uită lung și bolborosi ceva.

„M'ei neamțule, ori joc' una ori dai de dracu cu mine! Ia se te v'ed“.

Strînul plăti și-apoi încep' să sară în spre ușă, și p'aci 'ți-e drumul. Se făcuse un rîs de s'auđia de la a șeptea casă.

nar spre a nu fi luat de vânt. Biletul conținea declarația, că autorul său venise să asasineze pe prinț, d'ér fiindu-i milă de copii prințului, a renunțat la planul său. Se făcurea imediat minuțioasă căutări în întreg parcul și fu găsit ascuns într'un boschet un tânăr nearmat și tremurând de frică Prințul Ferdinand îi luă singur interogatoriul.

— Pentru ce ai voit să mă omori? îl întrebă d'ensul.

Anarhistul foarte naiv îi răspuse, că el a crezut că-și va face o datorie sfântă omorând un Suveran.

— Și pentru ce ai renunțat la proiectul tău?

— De óre-ce vederea copiilor prințiară m'a mișcat.

— D'ér tu nu ești înarmat?

— Am aruncat revolverul în mare.

Și într'adevăr nu s'a găsit la el decât cartușe de revolver.

Acest individ atât de original, a fost imediat arestat. El a fost în ultimul timp funcționar comercial la Rusciuk. Nu este însă stabilit, decât acest nenorocit a vroitu într'adevăr să comită un asasinat, său și-a pierdut rațiunea prin cetirea cărților anarhiste pe care nu le p'ote înțelege. Diarele bulgare dau o foarte mică importanță acestui fapt.

Limba jidovescă în diplomație.

Secretarul de stat al Statelor-Unite Iohn-Hay se scie, că își luase nasul la purtare și a îndrăsnit să trimită tuturor puterilor o notă în care protestează „contra guvernului român, pe motiv că nu vrea să dea drepturi jidovilor. Se scie însă și aceea, că nota americană n'a fost băgată în seamă de nimeni. D'ér Hay se înțelege, că a primit o mulțime de felicitări de la comunitățile israelite. D-l Hay la rândul său și-a ținut de datorie a răspunde la aceste felicitări și rabinul din Evansville a primit de la Hay o scrisoare în limba ebraică în care d'ice: „Bărbate! Am primit scrisoarea Ta. M'am bucurat de rândurile, ce mi-le trimiți și în care îmi scrii, că activitatea, ce am dezvoltat-o în interesul coreligionarilor tăi a ajuns un frumos succes. Rog pe Dumnezeu ca să reușească în planurile tale și să binecuvinteze munca corporală și spirituală a coreligionarilor tăi. — Prietenul tău Iohn Hay“. — Insuși diarul „Israelitisches Familienblatt“, care publică această scrisoare, se miră de atâta loialitate din partea lui Hay. De ce se mire. P'ote și Hay va fi un puț din seminția lui Israel.

Mortă în ziua cununiei.

Dumineca trecută s'a întâmplat o gróznică nenorocire într'o biserică greco-catolică. Luăm scirea această din foile ungueresce unde numele e scris: Tohat și nu putem scii cu siguranță, care comună va fi această, de

órece în limba unguerescă sunt trei comune cu acest nume, ér pe românesce una se chiamă tot Tohat (Sălagiū), a doua T'eu (Blașiū), ér a treia T'auri (Năsăud). Așa d'ér în biserică din Tohat se s'evârșia cununia teologului Silviu Vlad cu d-sóra Sidonia Brăteanu. De odată însă din flacăra unei lumânări s'a aprins v'elul și haina miresei. Domnișorele Ella Pop și Olga Radu, vr'end să stingă focul, s'au aprins și hainele lor. Aceste două din urmă au fost salvate de și cu arsuri grave, d'ér mirésa s'ermăna și-a dat sufletul în nóptea, care credea, că îi va fi nóptea de nuntă.

Morte prin ștréng. În ziua de 4 Decemvrie a fost spânzurat în Clușiū Fr. Friedrich, care primăvara trecută a omorit pe factorul de poștă Bürger din Clușiū și a vrut să-l jefuiescă. Complicii lui au fost osândiți la mai mulți ani temniță, ér Friedrich la mórte. S'a făcut petiție la Majestatea Sa, ca să-i schimbe sentința de mórte în închisóre pe viață, însă fără rezultat. Friedrich s'a spovedit și cuminecat și rezimat de brațele preotului, s'a dus la spânzurătoare, țin'end crucea în mână și s'arutând chipul Mântuitorului. Călăul Báli Mihály cu două calfe ale sale i-au pus ștréngul în gât și Friedrich în 6 minute a fost mort. În Clușiū n'a fost spânzurare de 20 de ani. Publicul s'a interesat foarte mult de această executare, d'ér procurorul n'a dat bilet de intrare de cât la foarte puțin ómenii.

Călăul Báli Mihály, care a venit să spânzure pe Friedrich, este om însurat și se ocupă cu agricultura în comuna Fadd (com. Tolna). Unul din cele două calfe care îi ajută la spânzurare, este fiul său. Un diarist din Clușiū întrebându-l, decât e Maghiar, a răspuns sumeț: da noi suntem Maghiari. Cu toate acestea nu s'a găsit nimeni în Clușiū, care să-l primescă în gazdă pe Bali. La hoteluri pretutindenea i-se răspunde, că nu-i odae, așa că a trebuit să-l găzduiescă într'o odae din curtea tribunalului. Din cauza această s'a supărat rău Bali pe Clușeni și de și spunea, că a venit cu drag aici, după-ce a v'edut primirea ce i-s'a făcut, a declarat unui jurnalist, că nu vré să vadă nimic din acest oraș. Nicăi statua lui „Matiaș crai?“ — „P'ote să se cufunde în pământ“ a răspuns Bali „Eu nu vréu s'o v'ed“. — Călăul primese pentru ridicarea spânzurătoare și pentru spânzurare suma de 61 cor. 80 bani, are diurnă de 12 cor. 60 b. (calfele 6 cor 30 b.), i-se plătesce biletul de tren atât lui (cl. II) cât și calfelor (cl. III). Pentru executarea lu Friedrich a prezentat o socotélă de 332 cor. 40 fl. — Bali se plânge, că nu-i merge bine meșteșugul. Se înțelege, că decât ar spânzura în fie-care di pe câte unul, atunci n'ar schimba, în ce privește léfa, nici cu un funcționar înalt.

Un deputat nebun. Diarele acestea deputatul Coloman Szabó a fost cuprins în camera deputaților de o nervositate mare și a început să vorbescă fel de fel de bazaconii. Szabó s'a dus la ministrul președinte Szell și i-a spus, că el e în stare a inventa în trei minute balonul cu cărmă. Căți-va prieteni luându-l împrejur, l'au pus în trăsura și l'au dus la locuința lui.

Vulpe cu panglică la gât. În Preșmer a intrat o vulpe în curtea unui țeran și a început să se ospeteze din găini. Vulpea însă a fost împușcată. Atunci s'a v'edut, că avea la gât o panglică frumoasă roșie cu mărgele.

Dramă de amor. Eri, Vineri dimineața s'a împușcat pe promenada de sus părechea amorosă, Bukur Ferencz caljă de lăcătuș și Benedek Iulis. Glonțul a nimerit pe fată în partea rărunchilor, ér Bukur a fost nimerit de două glonțe în partea stângă a peptului. Am'endoi au fost transportați încă vii la spital.

Grevă sângerósă în Rusia. Un număr de 3000 lucrători de la atelierile drumului de fier Wladikawkaz la Rostow, s'au pus în grevă la 4 Noemvrie trecut, cer'end mărirea lefurilor și scăderea órelor de muncă. În ziua de 11 Noemvrie, greviștii s'au adunat spre a manifesta. Cazacii intervenind, au fost bătuți cu pietri. Un ofițer și 9 soldați au fost răniți. Cazacii au tras focuri de armă asupra mulțimei, omorând 4 greviști și rănind pe alți 17. În ziua de 15 Noemvrie, greva s'a întins și la stația Ticharetzkaja, unde de asemenea s'au produs ciocniri între greviști și cazaci, cari au fost lapidați. Cazacii au atacat atunci mulțimea cu săbiile și apoi au dat salve, omor'ind doi greviști și rănind 19. S'au făcut 102 arestări.

Om turbat. Înainte de asta cu câte-va diile cantonierul de la căile ferate Ștefan Hölzl din Timișóra a fost mușcat de un câne turbat. El fu trimis în institutul Pasteur din Budapesta, de unde după-ce i-s'a aplicat tratamentul a fost concediat mai alaltă-eri. În ziua de 4 Dec. însă la órele 3 dimineața nenorocitul a fost cuprins de turbare, care a izbucnit cu mare furie. În locuința sa a sdrobot totul și numai cu mare greutate a putut fi înfrânat. Hölzl a fost dus la spital.

Injunghiat pe stradă. Alaltă-eri nópte pe la órele 12 chelnerul Iosef König din Timișóra mergea acasă spre suburbiul Iosefin, însoțit încă de trei tovarăși. În strada Hunyadi se lovi de un tânăr, care îl înfruntă cu următoarele cuvinte: „Cere-ți scuze, căci de nu, te cârpesc“. Chelnerul și-a cerut scuze, d'ér flacăul cu toate acestea și-a scos cuțitul și i-a aplicat cu el două împunsături. Cei trei

soți au fugit, atentatorul a scăpat, ér nenorocitul a rămas în drum leșinat în urma perderii de sânge. Un gardist l'a dus la spital. Revenindu-și la conștiință, spunea, că atentatorul a fost un tânăr în etate de vr'o 20 ani și că s'ém'endă cu chelnerul Dörner.

Un urs în Stejeriș. Vineri dimineața căpitanul Berli din reg. nr. 2 din Brașov merg'end cu compania sa la esercițiu de tir pe platoul de sub „Stejeriș“ a observat în zăpadă urme de urs. După terminarea esercițiului, căpitanul, un v'ănător pasionat, întorc'endu-se acasă și-a luat pușca și urmărind un singur glonț. Ursul p'ote să fie în etate de 2 ani.

„Cump'erați fete“. După cum scriu diarele rusesce, în Corea a fost anul acesta recoltă foarte rea și ómenii își v'end femeile și fetele. V'end'area se face la t'erguri său direct din casa părintescă. În diile de t'erguri v'endătorii umblă prin t'erg m'ânând înaintea lor câte 3—4 fete și strigând: „Cump'erați fete! Fete frumoșe! fete ieftine! Prețul este după etate după desvolcare și după frumuseță. O copilă costă 2½ Jen, o fată de 13—14 ani 30—40 Jen. Un Jen = 5 corone. Neguțatorii bogati cump'era adesea mai multe fete de la ómenii s'éraci și după ce le hrănesc bine, ca să aibă înfășoșare mai frumoșă, le v'end érași cu frumos căștig.

O lege contra s'arutatului. Se scrie din New-York: În camera legislativă din Virginia (America) Dr. Ware a prezentat un proiect de lege, prin care se interdice s'arutarea. S'arutarea, după acel proiect, va fi permisă numai acelor persóne, cari au certificat de la medic, cum că sunt sănătoși. În motivarea proiectului se d'ice că s'arutarea este mijlocul cel mai primejdios pentru a lăți bólele, mai ales pentru organele respiratorice, ca plămâni etc. Ca pedepsă să pune amendă până la 5 dolari pe s'arutare. — Di-le Americani și pace!

Rectificare. În darea de s'émă despre sumele întrate cu ocaziunea petrecei cu reprezentatie teatrală aranjată de tinerimea română din Scheiū (Tocile) s'a omis a-se arăta, că printre contribuenți sunt și d-nii Dr. Fruma cu 1 cor., Mircea Constantinescu 2 cor, și N. O. 80 bani — ceea-ce prin această rectificăm esprimând mulțumită numiților domni. — *Diletanții.*

Serată italiană—vienesă. Musica comunală din Brașov va da Duminecă în 7 Noemvrie s'era o serată italiană-vienesă în sala hotelului Europa sub conducerea capelmaistrului Max Krause. Programul variat este alcătuit din compoziții de Reinhardt, Rossini, Bayer, Verdi (Troubadour-duett pe Flügelhorn și bucium de

Nenea Gheorghe se aședă lângă mine clătinaud din cap. „Al dracului neamț, deștept; ai v'edut cum și-a făcut v'ent, ca să nimerescă ușa? Altfel nici nu mai eșia de aici, că prea era topit, s'éracu!“

După întâmplarea asta, la masa Dochii încep' c'ântecul. Chiar ea era mai veselă, da veselă de tot, că se porni să bea pahar după pahar. Ii dișei căreimaruului să le mai aducă vre-o două óle cu vin și când le v'edură, toți r'ém'asero mirași. După ce aflară de la cine sunt, fură și mai veseli. Par' că-i v'ed cum se sculau în picioare și-mi închinau...

Nu mai Dochita Iedului se uită la mine fără să d'ică nimic, d'ér în ochii ei citi că într'o carte deschisă și cum mă privea, imi spunea multe de pe vremurile petrecute pe lunca satului...

Avuiú norocul să bag de s'émă cum încet-încet i-se resfiră pe față o veselie blândă. Cine scie, decât nu trăia atunci prin vremurile pline de sóre, decât nu mă simția țin'end-o de după gât, decât nu-i eram drag pentru un moment acestui suflet ales și nenorocit?

— Ce-ar fi, bade Gheorghe, decât i-ai

d'ice să c'ante ceva? Nu și-a deschis gura totă s'era și d'ic' că 'nghiata așele când începe.

— „De, să-i d'ic, taică — îngână bătrânul — numai s'o lase bărbatu-s'eu“.

— „Da ce, e măritată?“

— „Cu ócheșu ăla de lângă ea, un om al dracului i-se năzărăște din senin“.

Era urit și ursuz. Cu sprăucenile negre imbinat și c'o căutatură s'elbatică. Amețit de beutură, stătea cu capul rezimat de mână și ochii pe jumătate închiși. Când se ridică badea Gheorghe și sta în cump'ănă să se ducă, să nu se ducă, bărbatul Dochitei căd'ă cu capul pe masă și adormi. Badea Gheorghe prinse curagiu și se apropie de masa lor. Ii spuse Dochitei rugămintea mea și ea cu frică arată cu ochii la cel care-i durmea la drépta.

— „Haide..., așa încetisor, nici n'are s'auđă.“ O hotări.

Lăsata pe mână stângă, cu ochii perd'ui c'ântă Dochita Iedului cum n'am mai auđit pe cine-va să c'ante. Par' că vedeai cum i-se topește inima buoățică cu buoățică în fie-care vorbă ce-o d'icea. Lumea o asculta ca 'n biserică.

Badea Gheorghe, scuturându-și pipa 'n palmă, imi șopti riđ'end pe sub mustață:

— „Ásta-i c'ântecul ei..., de când cu Ion ciobanul..., își c'ântă focu, s'éraca“.

C'ântecul ei!

Era o melodie de doină, cu refrenul „Ioane, Ioane...“, în care i-se topia sufletul.

Tot timpul cât a c'ântat, ochii ei nu s'au deslipit de-ai mei și-mi spuse mie, tovarășului nedespărțit de altă dată, mie imi spuse tot focul, care o ardea acuma.

*

M'a urmărit multă vreme c'ântecul Dochitei și m'a părut rău în tot-déuna că nu m'a dat prin gând să-l scriu, când am auđit-o c'ântându-l.

După un an i-am scris cumnatului meu, rugându-l să facă ce o face s'o întelnescă și să scrie după ea c'ântecul auđit în acea nópte din s'erbătorile Pascilor.

După o s'eptm'ănă primesc o scrisóre în care între altele imi spune:

„Dochita nu mai e la noi. A plecat într'o bună dimineața cu copil cu tot. Unde? Nimeni nu scie. Pretimile ei pe care le-am înt'ebat, nu sciu c'ântecul acela. Nimeni

nu-l scie, era al ei, ea l'a făcut și s'a dus cu el...“

* * *

N'am s'o uit nici odată!

Acum când scriu aceste amintiri sunt într'o odaie luxósă, inconjurat de palate, aud fără să vréu uruit de trăsuri, cari p'ortă vanitatea îmbrăcată în mătăsuri și prostia giugulită de speranțe obraznice. Mă simt str'ain, str'ain de toate de prin pejur și numai chipul ei imi r'ésare limpede în singurătatea camerei, ca chipul unei s'inte. O v'ed și-o simt aprópe de sufletul meu. P'érul. rađe de sóre, m'ă-amintescóe întinsele lanuri de gráu în toiul verii, fruntea ei luminată, lumina dulce a șesurilor ț'erii nóstre, în ochi p'ortă totă poesia vailor și r'écórea dumbrăvilor sc'aldate de rouă, ér pe buze cu totă furtuna din suflet, i-se jócă un suris liniștit ca o rază de credință pentru vremurile viitoare.

S'o uit pe ea ar în însemna s'ă-mi uit ț'era.

Z. Bârsan.

APA AMARA „FRANCISC IOSIF“ Singurul mijloc purgativ ușor de luat. Se cap'etă pretutindeni.

Krofta și Iöhl), Millöcker, Mascagni, Strauss, Leoncavallo, Komzak și I. F. Wagner. — Inceputul la 8 ore séra. Intrarea 60 bani.

Restauratorul de la casa de tir. Invită on. public la săniat (a se da cu ciocle) pe livada tirului, care se va începe mâne, Duminecă, precum și la vizitarea restaurantului de la „Casa de tir“.

In restaurantul Redutei se vor da astăzi, Sâmbătă și mâne, Duminecă séra reprezentații de varietăți. O trupă escelentă va delecta publicul cu un program variat. Debut cu patru urși dresați. — Bere de Pilsen.

Avis. Deore-ce Calendarul Lumea Ilustrată implinesce 10 ani de existență, va apare la 30 Noemvrie, ca ediție festivă. El va conține peste 300 de ilustrațiuni splendide și un text foarte interesant.

In magazinul de încălțăminte I. Sabadeanu Brașov, Strada Porții Nr. 10 care de 34 ani se bucură de un *renume bun* și care posedă un mare sortiment (alegere) de încălțăminte solidă și modernă, de toate soiurile pentru domni, dame și copii, de iernă și de vara, se poate procura încălțăminte cu *pr-furi reduse, foarte ieftin*, gata precum și după măsură. Pentru soliditate garantează firma.

Emilia Rațiu, ca soție, și **Emilia, Dorina, Felicia**, ca fiice, anunță cu cea mai adâncă durere tuturor consăngenilor, amicilor și cunoscuților, că neuitatul soț, resp. tată

Dr. Ioan Rațiu,

fost avocat, vicecomite, deputat dietal, presidentul partidului național etc.

adormind lin și-a terminat viața dedicată binelui națiunii, în 4 Decemvrie a. c. la orele 5 și jum. p. m. în etate de 74 ani.

Rămășițele pământesci ale scumpului defunct vor fi aședate Duminecă, 7 Decemvrie, la 3 ore p. m. spre repaus etern în gradina bisericeii gr. cat. din loc (Brückengasse 7.)

Sibiu, 5 Decemvrie 1902.

Fie-i amintirea eternă!

„**Tiografia**“ societate pe acțiuni în Sibiu, cum și diarele naționale „**Tribuna**“ și „**Foia Poporului**“ au durere a anunța că presidentul

Dr. Ioan Rațiu,

avocat, fost vicecomite, deputat dietal etc. etc.

după o viață laborioasă și cu merite nepertorabile pe terenul național, a adormit în Domnul Joi în 4 Decemvrie c. la orele 5½ d. a. în etate de 74 de ani.

Rămășițele pământesci ale răposatului vor fi depuse spre odihna vecinică Duminecă în 7 Decemvrie c. la 3 ore d. a. în cimiterul gr. cat. din loc.

Fie-i dădă lină și memoria binecuvântată!

Sibiu, 5 Decemvrie c.

George Pop de Băscăi,
vice-president.

Silvestru Moldovan,
director.

Convocare.

Reuniunea femeilor române pentru ajutorarea văduvelor sêrace din Brașov și Săcele își ține adunarea sa generală ordinară, conform cu prescrierea statutelor, Sâmbătă în 30 Noemvrie st. v. (13 Dec. st. n.) — *Diua de sf. Andreiu*, — după prânț la 3 ore, în sala festivă a gimnasiunii român din loc.

Obiectele: 1) Raportul comitetului despre activitatea sa în decursul anului și propunerile lui. 2) Raportul cassarului. 3) Alegerea a 2 membre pentru întregirea comitetului. 4) Eventuale propuneri din partea membrilor.

La această adunare generală invităm pe toate membrele fondatoare și ordinare ale Reuniunii.

Brașov, 22 Noemvrie st. v. 1902.

Balașa Blebea,
presidentă.

Dr. I. Blaga,
secretar.

„Cum facem noi critică“?

„Revista Ilustrată“ din Bistrița a publicat de curând, în nr. 21, un articol sub acest titlu, scris de un domn V. E. Moldovan. Suntem gata a da un premiu frumos aceluia, care va fi în stare să ne spună ce anume vră să dică séu să constate acel domn V. E. M. în articolul séu.

Dacă cine-va ar avé interes de a cunoșce mai de aproape ingeniul d-lui V. E. M., n'are decât să cetască prosa lui confusă din „Rev. Ilustrată“.

V. E. M. scrie: „Când se pune vreunul la criticat (!), o face pentru-că n'are *alta de lucru*. Atunci înșiră la vorbe gratuite, ieftine — *nebasate*. Așa, că la noi critica a devenit sinonim (?) cu „*vorbe gôle*“.

Nicî cel mai renumit pictor să fi fost V. E. M. nu putea să-și zugrăvescă mai bine propriul séu portret. Spre a încununa autoportretarea sa, V. E. M. introduce cuvintele de mai sus, așa... „Va părea *naiv și superficial* dar tot, că mă și ocup (!) cu un cas așa de neînsemnat, dér eu cred, că *mai bine nu pot ilustra superficialitatea noastră*“...

Vrea să fie și glumeț, ba chiar satiric d-l V. E. M., dér se muncesce în zadar. De pildă el scrie: „Adecă noi, — Români, — și d-le, — *noi Români* (parcă ar scrie o chitanță după obiceiul vechi, adăugând la suma în cifre cuvântul: și atât și atât zloți de argint) — popor atât de „*învățat*“, descendenți ai divului Traian“... Acesta e spiritul ce-l desvoltă V. E. M. „când se pune la criticat“.

După-ce, vrând să arate, ce-i critica, aduce ca exemplu „Gura Satului“, „Controla“, „Vulturul“, „Trib. Pop.“ etc. V. E. Moldovan se opresce la „blânda noastră: „Gazeta a Transilvaniei“, și „se pune la criticatul“ unei sciri a țilei, apărută în diarul nostru de Dumineca 22 Sept. (5 Oct.) a. c. unde se vorbesce de mórtea romancierului Zola.

„*Icecă*“ (vorba d-lui V. E. M.) ține-te cetitorule „*Ilustratei*“ părintelui Baciu! V. E. M. citéză cu semnele citațiunei vre-o 10 rânduri, ce s'ar fi scris în amintita scire, cari însă în adevăr sunt schimosite și falsificate de densus, și tôte aceste pentru a dovedi, că „*Gazeta*“, „*fôie seriôsă*“, care „are pretenția de a da cetitorilor séi lumina culturii europene“... li-a da numai „*naivități*“, fiind-că în aceea scire a țilei s'a afirmat, că romanele talentatului scriitor Zola, cu „*îmbălăciunile*“ lor, „au făcut mare stricăciune bunelor moravuri ale tinerimei“.

Ei bine, acésta este o părere. Pot fi și de aceia, cari n'o împărtășesc, cum V. E. M. însu-și dică, că în diaristica Europei s'au pronunțat păreri *pro și contra* modului de scriere al lui Zola. Ce are însă acésta părere exprimată într'o Scire a țilei din numărul popular al „*Gazetei*“ cu întrebarea: Cum facem noi (Români) critică?

Nu i-se pare lui V. E. M. destul de „*seriôsă*“ și „*démnă*“ acea scire din „*Gazeta*“. De ce? Nu cumva îi displace, ce se dică acolo, „*că talentul cel mare i'la dăruit lui Zola Dumneșeu*, ca să fie de folos de-aprôpelui séu?“

Se vede că lui V. E. M. nu i-se pare serios, nici demn de a aminti de Dumneșeu, când e vorba de „*geniul*“ unui ateu!); ca Zola. Trebuie să bănuim acésta și de acolo, că densus, ca să apară, ceea-ce am dis noi, și mai „*naiv*“ și „*ai neresios și nedemn*“, mai adaugă, ca în ironie la cuvântul „*Dumneșeu*“ și atribuțiile „*bunul și prea milosul*“, — cuvinte născocite de el, cari *nici nu se cuprind* în scirea noastră.

Mai dică V. E. M., că în scirea fôiei noastre de la 5 Octomvrie s'ar cuprinde următorul pasagiu:

„*Dér drepta pedepsă l'a ajuns* (pe Zola), *bunul Dumneșeu l'a pedepsit cu o mórte năpraznică, ér acum va avé să dea sémă înaintea celui de sus despre talentul încredințat lui*“.

În scirea „*Gazetei*“ se dică însă din cuvânt în cuvânt:

*) Om care nu crede în Dumneșeu.

„În diua de 29 Septemvrie acel romancier a fost chemat dintre cei vii să dea sémă înaintea Creatorului despre talentul, ce i-a fost încredințat. Mórtea lui a fost foarte tristă. Zola a murit de mórte năpraznică în etate de 60 ani. Făcuse foc în sobă etc.“

Și pe când V. E. M. se îndeletnicesce a falsifica astfel scirile noastre dicând: „*Étă cum scrie în rubrica scirilor Gazeta din Brașov*“, mai are obrazul a susține, fără a face nici o excepțiune, că gazetăria (sic!) noastră e *naivă*, fiind făcută de *nechemați*, că la noi gazetăria este refugiul tuturor *necăpătuiților*, cărora nu le pasă, că gazetăria e o artă, la care își trebuie „*chemare*“...

Așa dicem și noi, că cei ce umblă să ne învețe pe noi gazetării să criticăm, trebuie să aibă cel puțin o idee despre ceea ce însemneză a critica și „a se pune cineva la criticat“.

Lui V. E. Moldovan îi lipsește însă chiar și conceptul despre ceea-ce va să dică a critica.

Dovadă.

V. E. M. încheie articolul séu, despre care vorbim, în modul următor:

„*Notez apoi părerea d-lui prof. universitar din Bucuresci, a d-lui Iorga, care ne-a îndrumat să nu dăm nimic alta în „Luceafărul“, decât exclusiv „cântece și descântece populare*“ — adunate prin tinerime din tôte părțile locuite de Români“.

„Cred, că în privința acésta ar fi comic să mai și obiecționez ceva (!) Repetez numai ce am dis, că *critica noastră* constă ađi în mare parte din: vorbe gôle. Așa o să vină un profesor de aritmetică, sfătuindu-ne să publicăm exclusiv: *ecuațiuni matematice și geometrice și formule*. Un medic, un preot, un avocat și mai scii ce.

Mai las'o la naiba!“

Ar fi comic, în adevăr, ca V. E. Moldovan să mai obiecționeze la ceea ce *nu-i întră de loc în cap*. El însuși dică, că d. Iorga li-a dat un *sfat*, adecă și-a dat *părerea*, care ar fi cel mai bun program al „*Luceafărului*“, și acésta V. E. M. o declară fără de nici o șfială de „*critica noastră*“.

Cum-că acela, care „s'a pus aici la criticat“ vede într'o părere, într'un sfat amicabil o critică, acésta nu se poate atribui decât numai „*ecuațiunei geometrice*“, ce-i umblă prin cap.

Și de ar fi încai V. E. M. leal și cinstit în „*criticatul*“ séu! Dér diformeză cu totul și sfatul d-lui Iorga, care pe cât ne aducem aminte, a avut numai înțelesul, ca „*Luceafărul*“ să se nisuescă a publica tot numai lucrări originale, al căror obiect să fie luat din viața națională și din poezia populară.

Dacă n'ar fi cu supărare, am da și noi d-lui V. E. Moldovan un sfat prietenesc, și în ce privesce „*critica*“ d-sale, care-i amețesce capul așa de mult, i-am dică cu propriile sale cuvinte:

„*Mai las'o la naiba!*“

ULTIME SCIRI.

Têrgu-Mureșului, 6 Decemvrie. Dr. Eugen Lassel a fost condamnat la curtea cu jurați de aici la *două luni închisóre și 300 coróne amendă*. (D-l profesor Dr. Lassel de la gimnasiunul săsesc din Brașov a fost dat în judecată pentru un articol publicat în „*Kronstädter Ztg.*“, în care a afirmat, că datele statistice ale recensământului din 1900 nu sunt icóna fidelă a realității)

Literatură.

A apărut „*Almanachul*“ societății „*Petru Maior*“ Budapesta 1901 cu un conținut bogat și ilustrat. Format 8° cu 144 pagini. *Prețul 4 coróne*. Se află de vânzare la *Tipografia A. Mureșianu* cu prețul indicat, plus 35 bani porto.

O declarație.

În prețuita-vă „*Gazeta Transilvaniei*“ dto 10 (23) Noemvrie a. c. Nr. de Duminecă 247, a apărut o declarație subscrisă de Emil Oltean, măestru zidar și întreprindătorul clădirii bisericeii gr. cat. române din Telciu, — în care întreprindătorul se pare a juca rolul unei sóre nemulțamite. Nora-i și ginerii toți, toți sunt slabi, numai ea singură e buna lumii, numai ea e harnica satului și nu începe nici o critică la persoana ei. Astfel și întreprindătorul nostru. E de vină senatul bisericesc, e de vină conducătorul de clădire, e de vină primăria comunală, e de vină pretura din Năseud, primarul, notarul (acest din urmă și din motivul, că a cutezat a se face și el ginere), toți și tôte sunt de vină, numai el singur se cugetă a fi alb ca zăpada și nevinovat ca o vergură. Nu el, care a edificat clădirea din „*aproșaguri*“, ci autoritățile bisericesci și politice sunt cauza desastrului surpărei bisericeii, decât din alt motiv nu, apoi cel puțin din acela, că și acelea există în lume.

Dér mai încet nițel, d-le întreprindător! Nu tôte sunt chiar așa, cum le dică d-ta. — D-ta poți să ai mai ciocănit și la alte biserici, dér nu la clădiri de natura acésteia, și nu la biserici cu cupolă. La o așa clădire se cere cunoscința ceva mai multă, decât la edificarea unui grânariu și cine a percurt cu atențiune ținuta d-tale în decursul întregii clădiri, a putut constata cât de „*neordonat*“ ați fost supuși *ordinelor conducătorului de clădire*“... Da, Stim. d-le! Întru atâta ați fost supuși conducătorului de clădire și întru atâta ați respectat ordinațiunile lui, încât când a mers să-ți controleze lucrările, l'ați dat de mână în jos de pe schele (alașuri), ceea-ce ați făcut și cu unii membrii ai senatului bisericesc, și apoi că d-ta întru cât ai respectat contractul și condițiunile de licitare, se poate vedea destul de eclatant și din aceea împrejurare, că pentru irregularitățile arătate din parte-ți și ale părintelui d-tale față cu legea și ordinațiunile de clădire, însăși organele politice au fost silită a vă constrînge la respectarea aceloră și pentru *indiscretia* d-vostre, pe care d-ta o numesci *bu-dvointă*, ați fost judecați și în anul trecut la amende de aprôpe 1500 coróne.

Au doră și autoritățile politice încă au fost dușmane față de d-vostre? Mare lucru, că domniei vóstre tótă lumea vă e dușmană!...

Nu d-le, nu autoritățile, nu senatul și nu primăria comunală, — ci purtarea d-tale provocătoare a fost aceea, ce chiar și pe valorosul nostru avocat din Bistrița d-l Dr. Demetriu Ciuta l'a surprins și a fost silit ați spune chiar în față, că *maniera d-tale* te arată a fi un om fără... Spune d-le, nu în fața d-tale ț-a dis d-l avocat Ciuta acéstea?... Séu doră și d-l avocat își este dușman?

Că planul bisericeii executat de d-l inginer M. e greșit séu nu, — în privința acésta nu ești competent a te pronunța nici d-ta, nici noi. Acésta va avé de a face comisiunea judecătorească și de pricepători de lucru emiși și jurați din partea tribunalului, cari în scurtă vreme își vor termina lucrările, — când apoi și noi ne vom pute pronunța nu cu nisce povești, și afirmări neadeverate, — ci cu date judecătorești. Atunci vom fi și noi în poziția de a arăta, că pe a cui parte este adevărul și cine e cauza desastrului acésta trist?

Nu voim decât a premerge verdictului de la tribunal în acésta cauză și ne susținem dreptul, de a reveni asupra acéstei întrebări, publicând la timpul séu în tôte foile românesci verdictul tribunalului — după putință — în întreg conținutul lui. Până atunci rugăm onoratul public a-și ține opiniunea în suspens.

„*Noi am făcut de nenumărate ori atent senatul bisericesc, că lucrarea nu merge în ordine*“ — dică d-ta. Aici poți să d-ta reflectezi la banii ce i-ai ridicat în multe rânduri anticipando, căci după cum scim noi, cari ocupăm loc în senatul bisericesc, d-ta despre mersul lucrărilor nici odată nu ai referat senatului. Nu a fost însă nici o ședință, în care se nu s'fi pertractat câte o *rugare a d-lui Oltean cu privire la o anticipatiune de x coróne*“ séu „*cu privire la un împrumut de y coróne*“ etc.

Dér să nu 'mbătăm lumea cu apă rece! Chiar pe d-ta a fost silit senatul și conducătorul de clădire a te provoca în nenumărate rânduri la respectarea contractului și condițiunilor de licitare, la folosirea de material bun, și nu odată ț-a dificultat materialul slab... fără nici un rezultat însă, căci d-ta materialul dificultat tot l'ai întrebunțat.

Și în urmă nu ne privi d-ta pe noi așa de naivi, încât să ne faci a crede, că pietrele adunate de pe tôte părțile și ocólele ómenilor sunt de a se privi de material corăspundător la o clădire așa monu-

mentală? Te înșeli foarte. Așa de naiv nu suntem.

Am atras noi atențiunea poporațiunii și înaintea nenorocirii asupra acestor împrejurări, d-ți fără de nici un scop, căci d-ta cu interesele tale nu ai dat ascultare la mine, — er acum, chiar acei sprijinitori sunt siliți a recunoște, că neascultarea d-vostre este ruina noastră materială: 80.000 corone zac — se mă folosesc de un termen tehnic de al d-tale — în „apropaguri“.

Apoi chiar protocoalele de clădire, la care te provoacă d-ta, documentează dificultatea materialului întrebuit de d-ta în mai multe rânduri.

Ceea-ce se ține de afirmarea, că primăria camunală a anunțat lucrul neadevărata pretului din Năsăud, numai ca să vă potă face neplăceri, căci d-ta ai destulă calificatiune a executa lucrare, ... este un neadevăr, ce se constată de sine, fără de multă baterie de cap. Oricet' ai d-ta ordinațiunea înaltului minister de comerț Nr. 42.493/891., decă da, atunci d-ta ar trebui să știi cumcă un măstru zidar cu calificatiunea d-tale nu are drept de a executa *si-gur.* decât edificii partere, la a căror clădire nu se recer schele mai înalte. Acesta de alt-cum ț-a spus'o în fața d-tale și a senatului întreg chiar arhitectul Vaghy József din Peșta, despre care d-ți că va dat sfaturi bune, — prin urmare pe el nu-l privești, — după cum se vede — de dușman al d-vostre. (Ce minune, că tot se află un om, pe care nu-l ții de dușman!) — d-ți chiar ei ț-a spus'o, că cu calificatiunea d-tale nu ț-a fost ertat *si-gur* a executa această clădire. — D-ți că și d-ta o știi această și prin urmare afirmațiunea d-tale de mai sus, față cu calificatiunea d-tale, conține un neadevăr știut prea bine și de d-ta, se vede și de acolo, că clădirea aceasta se edifică sub numele arhitectului din Clușă: *Kápolnay Lajos.* — Ce lipsă ai avut d-ta de *Kápolnay*, decă d-ta ai calificatiunea cerută?...
Veți, veți d-le, cum vine omul în contradicție cu sine, decă umblă pe căi retăcite!

Atăta de ocământă în interesul adeverului. După euunțarea sentinței de la tribunal în cauza acesta însă vom reveni încă asupra lucrului. Până atunci îi recomandăm și d-lui întreprindător să fie numai cu răbdare.

Telciu, la 15 (28) Noemvrie 1902.

Iuliu Valea,

membre în sen. bisericesc, și notar cerc.

Serate de-ale meseriașilor români.

Sibiu. 28 Noemvrie c.

Sedința literară a 11 ținută aseră Joi la 27 Noemvie a. c. în localitățile „Reuniunii sodalilor români din Sibiu“, ne-a intrunit erași pe mulți pe foarte mulți, încât abia ni-a încăput cele 8 sale ale Reuniunii la o distracție sufletească de peste două ore.

Notarul reuniunii d-l Ioan Apolzanu în laltă la deschiderea ședinței rostese următoarele:

Pre stimate domnule president! Înainte de a pucea la cetirea protocoalelor ședințelor administrative plăcut îndatorat mă simt a vă aduce în numele membrilor Reuniunii noastre ale cărei destine sunt în mâinile d-vostre, felicitări de ziua onomastică. Cu neputință mi-a fost să fac această Lună când ați s-erbat-o. Pentru aceea vă rog să primiți ale noastre felicitări astăzi, câte-va zile mai târziu, permițându-mi tot-odată a aduce și o a doua rugare. anume: de a nu privi în ele îndeplinirea unei simple formalități, ci efluxul sentimentului de recunoștință, stimă și dragoste, ce în adâncul inimilor noastre îl nutrim pentru d-vostre, pentru bărbatul care cu zel neobosit lucră pentru ridicarea reuniunii noastre — și prin acesta la promovarea stării intelectuale, morale și materiale a noastră, a meseriașilor înșiși. Bunul Dumnezeu se vă ocrotescă, dându-vă viață lungă și fericită, ca să puteți conduce reuniunea noastră — la nouă isbânde... să-i puteți duce destinele la limanul dorit. Să trăiți la mulți fericiti ani!

Presidentul nostru, adânc mișcat de această nonă dovadă a alipirei și dragostei,

ce i-se păstrează din partea acelora, cu cari împreună muncesc de ani de-a rândul, decă, că privește în această manifestație cea mai înaltă recompensă a ostenelelor sale, de încheiere ne rog, să fim și dame și domni, în definitiv toți aceia, cari ne-am grupat în jurul stindardului nostru, de-apurarea cu dragoste cătră afacerile încredințate nouă și victoria va fi pe partea noastră. Aplause prelungite au însoțit atât vorbirea notarului cât și a presidentului nostru.

Nimbul s-erbătoresc de la începutul ședinței s'a menținut în tot decursul ei. Protocoalele ședințelor administrative, cetite de d-l Apolzanu, ne-au relevat acte de s-erbări. Chiar și afacerea, de altfel înduioșătoare, a mortii și a îngropării mult regretatului controlor al reuniunii Ioan Roșca, în felul cum ea a fost tractată de membrii, ne-a procurat o mulțămire sufletească s-erbătorescă pentru împlinirea unei datorințe față de omul, care sentinela a fost pe lângă reuniune până în ultimele sale clipite. Din protocoale am mai aflat cum comitetul atrage atențiunea membrilor asupra concursului pentru stipendii din fundațiunea feticului „Andronic“, cum se insistă pentru sporirea fondurilor reuniunii, și deosebire ne-a satisfăcut sporul „Casei de crutare“, unde ne locăm spre fructificare prisosele noastre de bani. Ca un lucru de mai mare actualitate s'a remarcat apelul în cauza „Darurilor de Craciun pentru s-eracii noștri“.

Urmă esecutarea programului bogat al seratei.

Erau orele 10 și jum. când d-l president mulțumesc pentru toate prestațiunile și invitând la ședința a 12-a din Decemvrie declară ședința încheiată.

Din parte-mi adaug, că mult îmi convine modul cum meriașii noștri își petrec timpul liber și cum afacerile lor atrag tot mai multă lume în jurul reuniunii! Bine ar fi să aibă cât mai mulți imitatori.

„Răsboiu“.

Stațiuni chemice în Ungaria.

În economia câmpului ne vin adeseori spre întrebuintare o mulțime de astfel de materii, a căror calitate (bunătate) și cantitate (greutate) economul trebuie neapărat să o cunoască. Este deci în interesul lui, ca să știe, că ore s-ermentă, nutrețul, gunoiul măestrit și alte lucruri de cumpărat, conțin însușirile acelea, cu cari le vinde v-ndătorul? Pentru esaminarea acestor lucruri de v-ndare se cer cunoscințele unor omeni esperti (incercați), cari au și mijlocele de lipsă pentru asemenea încercări.

Sunt deci de neapărată trebuință astfel de institute, cari să controleze și esamineze astfel de lucruri puse în v-ndare. Afară de acesta sunt mulțime de articuli (mărfuri), cari se falsifică și falsificați se pun în v-ndare. Analizarea acestora tot numai cu ajutorul chemiei se p-ote s-erveri. Analizele acestea chemice pentru producțiunea economiei de câmp sunt de mare însemnătate și din acel punct de vedere, că promovă ore-cum dezvoltarea aceleia pe base mai solide. De aceea în timpul din urmă nu numai la noi, ci și în străinătate s'au instituit așa numitele stațiuni chemice.

Încercările chemice le s-erverişe la noi în Ungaria 8 institute de ale statului, cari în ce privește lucrările lor se împart în trei grupuri. 1) Institutul de chemie al statului și stațiunea centrală pentru încercările chemice din Budapesta. 2) Stațiunea economică pentru încercările chemice în Fiume, Debrețin, Cașovia, Keszthely și Magy. Ovár și 3) Stațiunea de controlă pentru încercările chemice în Clușă și Pojon.

Cea dintăi stațiune pentru încercările chemice s'a înființat de cătră ministrul de agricultură și comerț în Magyar Ovár la anul 1872. După acesta a urmat la anul 1881 cea din Budapesta, care până la anul

1887 a stat în legătură cu academia veterinarilor (doctorilor de vite). La anul 1883 s'a înființat de cătră ministrul de comerț stațiunea de la Pojon; la anul 1884 a urmat înființarea stațiunii din Cașovia; la anul 1885 cea din Keszthely; la anul 1887 cea din Clușă; la anul 1894 cea din Debrețin, er la anul 1900 cea din Fiume.

Scopul acestor stațiuni este, ca să esamineze materiile acelea, cari se trimit acolo din partea autoritaților (dirigătorilor), reuniunilor și a privaților. Astfel de materii sunt: pământul, plantele economice, plantele de nutreț, gunoiele, gunoiele măestrite, mijlocele de nutreț, beuturile și mijlocele de igienă (sănătate). În înțelesul art. de lege XLVI din 1895 pentru oprirea produselor falsificate puse în circulațiune, autoritatea aceea trebuie să se adreseze la stațiunea de esaminare, pe teritoriul căreia s'a confiscat lucrul oprit, er' pentru oprirea vinurilor falsificate, în înțelesul art. de lege XXIII din 1894, se esmite o comisiune la fața locului pentru confiscarea și esaminarea beuturii falsificate.

Dintre stațiunile pentru încercările chemice, de sine stătătoare, sunt cea centrală din Budapesta și cea din Fiume, ce-lelalte stau în legătură, parte cu academia economică, parte cu un alt institut de specialitate. Cu institutele de sine stătătoare comunică ministrul de agricultură direct, er' cu ce-lelalte numai prin direcțiunea școlii respective.

Taxele pentru esaminarea lucrurilor ce se trimit acolo, sunt stabilite în următoarele: I Pentru esaminarea lucrurilor din economia de câmp, precum sunt: pământul, gunoiul și nutrețul pentru esaminarea calității 2 corone, pentru a cantității 4 c. Pentru constatarea gunoelilor din fabrici (Thomașale) câte 2 c. pentru calitate, și 6 c. pentru cantitate. II. Pentru esaminarea nutremintelor, a beuturilor, apelor ș. a. pentru arătarea părților calitative 2 c., er' pentru cele cantitative câte 4 c.; pentru esaminarea acestora din punctul de vedere sanitar la vin 6 cor., er la apă 12 c. Pentru esaminarea laptei 4 c. Pentru esaminarea beuturilor spirtoșe, bere, alcool ș. a. 6 c. Pentru esaminarea cu microscopul a făinei 20 c. Pentru pâne și alte aluaturi câte 2 cr. pentru calitate și 6 pentru cantitate. Pentru unsoși și oleuri câte 6 c. Pentru cafea, tea și cacao câte 10 c. Pentru mărfurile de băcănie 6 c. Pentru conserve și adausuri de m-ncărî câte 2 c. pentru calitate și 4 c. pentru cantitate. III Pentru esaminările tehnice și comerciale. Pentru esaminarea calității petrolului 4 c., pentru proba de ars 2 c., pentru proba de luminat 4 c., pentru puterea de luminat 6 c., er' pentru esaminarea chimică a unsoșilor de la 2—20 c. Pentru esaminarea apei de a se pută folosi spre scopuri comerciale câte 10 c. Pentru o îndrumare cu privire la folosirea apei de beut câte 20 c. Pentru esaminarea cărbunilor de p-etră 40 c. Pentru esaminarea n-epilor de zăhar 4 c. IV. Pentru esaminarea metalelor din băi de la 5—10 c. V. Pentru esaminarea apelor minerale câte 20. Pentru alte esaminări nespecificate aci de la 2—6 c.

Pentru s-erverişirea acestor esaminări, institutele mai sus pomenite sunt provădute cu tot felul de instrumente chemice pentru descompunerea lucrurilor ce se trimit acolo. Instrumentele acestea ajung numai la institutul central suma de 89.307 c.

Persoalul la stațiunea centrală constă din 16 oficiali (dirigători), 1 portar, 1 mașinist și câte 3 lucrători, er la cele din provincie numărul dirigătorilor e numai câte 6

Spesele împreunate cu susținerea acestor institute sunt: la stațiunea centrală salare 57,620 c., spese de afaceri 18.000 c., spese de procurare 14.000 c., er la cele din provincie sunt provădute 23.710 c.

Am creșut de un interes obștesc, ca să arătăm și economilor noștri existența acestor stațiuni pentru încercările chemice, ca aceia dintre ei, cari ar avé lipsă, să se știe și folosi de ele în viața de t-ote zilele.

Ivan Georgescu.

Sfârșitul împăratului Alexandru II.

Contele Richard von Pfeil und Klein-Ellguth, care a servit mai mulți ani în garda imperială rusescă, de unde a trecut apoi în armata prusiană, a scos o carte în care își publică amintirile din Rusia sub titlul: „Das Ende Kaiser Alexanders II.“ (Sfârșitul împăratului Alexandru II.) Éta un mic extras din aceste amintiri:

Împăratul d-duce poruncă în timpul din urmă, ca parada militară de Dumineca să nu se mai țină. Pentru ziua de 13 Martie 1881 totuși a dat o altă poruncă, în care d-ice, că în aceea zi să se țină érași parada militară. În dimineața aceleia zile contele Loris Melikoff, i-a împărtășit, că s'a descoperit, că nihilistii ar vré să facă atentat. Împăratul stătea acum la îndoielă, ce să facă, când éta că vine marea ducesă Alexandra Iosefonna și d-ise: „Ce păcat, că nu se ține astăzi parada militară, Dimitrie (fiul ei cel mai tinér) era să vie astăzi să ț-se presente ca ofițer de ordonanță și se bucura așa de mult de on-orea acesta“.

Cuvintele acestea l'au întors érași pe împărat și acum luă din nou hotărîrea, să se ducă totuși la paradă.

Era ora două și jumătate, când trăsura imperială ajunse la canalul Caterinei, unde, după cum s'a constat din mărturiile ascultate după aceea, diferite persoane v-ndură pe un tinér, care avea în mână un pachetel alb, pe care l'a aruncat după trăsura împăratescă. În acel moment s'a aușit un sunet ca cel produs de un tun. În aer se vedea un nor gros de fum, zăpadă și sfărîmături aruncate în sus prin explozie. T-ote ferestrele dela casele din fața canalului s'au spart. Împăratul porunci vizitiului să opréscă și se dădu jos din trăsura. Era rănit.

Criminalul cercă să fugă, fu reținut însă de doi grenadiri, cari se aflau din întâmplare acolo. Aceștia numai cu greutate îl putură apăra de furia poporului, care voia să-l sfășie. El striga: Nu mă bateți! Nu mă bateți! Voi sunteți nisce bieți omeni nesciutori! Atentatorul a fost, după cum s'a aflat mai târziu, *Ryszakov*, fiul unui mic industriaș, în etate de 19 ani. În acel moment se despărți mulțimea în două și împăratul înv-ilit în mantaua lui lungă și sură, cu fața galbenă, ca c-éra, se apropia cu pași siguri de atentator.

— Ce vréi dela mine afurisitul? întrebă împăratul pe atentator. La întrebarea unuia, decă e rănit, împăratul r-espunse: „Slavă Domnului, nu“. Atunci zimbă atentatorul în mod obraznic și batjocoritor și d-ise: „Ce? Slavă Domnului? Încă nu e timpul să d-ici Slavă Domnului!“

Împăratul înaintă apoi pe lângă grilașul canalului, cu gândul de a se duce la trăsura sa. D'abia făcu însă căț-va pași, când un om de vr'o 30 ani, care până atunci stătea răzimat de grilaș, sc-ose un obiect alb și îl aruncă imediat înaintea picioarelor împăratului. Din nou se aușă o detunătură grozavă și în urma lui se făcu o privelisce mai grozavă, decât cea de mai înainte.

Cu 15 Noemvrie s'a început

VENDARE OCASIONALĂ
de Crăciun.

Prețuri foarte ieftine.

Între cari mai multe:

Pongé și liberty neted și modelat, mă-tase veritabilă, metru dela 70 cr.
Taffetas și louisine cadrilate, mă-tase veritabilă, metru dela 80 cr.
Barson care se spală metru 50 cr.
Mostre se trimit în provincie cu plăcere

Szénásy, Hoffmann & Cie.

Magazin de mătăsărie

Budapest, IV., Bécsi-utca 4.

Pe pavagiu zăceau mai mulți morți și vr'o două-deci de răniți. Pe zăpada murdară se vedeau în mijlocul unor băltoace de sânge membre de corpuri omenesci, haine, epolette de ofițeri și sdrențe de carne sângeră.

Lângă canal era ședând jos și răzimat de grilaj împăratul Alexandru II. cu capul gol, fața sângeră, mantaua sdrențuită. Picioarele îi erau rupte aproape până la genunchi și sângele se vărsa din ele vale, amestecându-se cu zăpada.

Er față în față cu țarul era culcat la pământ și mort — ucigașul.

Când l'au ridicat de jos, marele duce Mihail, fratele favorit, se apropiă de țar și îl întrebă: „Me auți Sasa?, ér împăratul răspunde: „Te auđ“. Întrebându-l mai departe: Cum se află? Întrebândul răspunde gângăvind: „Repede, acasă.... repede acasă, duceți-mă la palat, sé mor acasă!“

Împăratul fu dus în biuroul său. Nu mai cunoscuse pe nimeni.

D'asupra genunchiului drept 'i s'a aplicat un bandaj de cauciuc, medicii își dădeau silința a mâna circulația sângelui spre inimă. Înălăturând mânușele, mâinile s'au găsit arse în câte-va locuri. Împăratul deschise de câte-va ori ochii. Respirația deveni mai regulată, după-ce 'i s'a aplicat eter și apă cu ghiată. Însé tóte silințele doctorilor fură zadarnice.

Era óra 3 și 35 minute când medicul curții, profesorul Dr. Botkin închinându-se în fața moștenitorului de tron, anunță că țarul și-a dat sufletul.

Călinđarul Plugariului.

A apărut și se póte procura de la tipografia A. Mureșianu — Brașov, „Călinđarul Plugariului“. Prețul, cu porto, 25 cr. (50 bani).

Acest călinđar, care apare acum în anul XI, cuprinde în afară de datele obicnute calendaristice, geneologia domnitorilor din Europa, taxele telegramelor și cele postale, scala timbreilor, Măsurile, tîrgurile din Ardeal și Ungaria și lista advocaților români.

In partea literară vedem portretul bine reușit al repausatului episcop Mihail Pavel cu o biografie, de Augustin Paul, Rugăciune (poesie) de M. Eminescu, Restignirea lui Isus, de Sinkiewitz (un admirabil fragment din romanul „Sé-l urmăm“). Călugărenii (poesie) de C. Sandu, Cinci într'o păstăie (poveste de Andersen), Luléua lui moș Radu, Legenda pământului și a muncii, de Dim. Dan, „Al mai tare om din lume“ (poesie în dialect bănățesc) de regretatul tînr poet Victor Vlad Delamarina.

Partea economică este și în acest an bine reprezentată prin următoarele articole: „Dușmanii economiei“ de Ioan Georgescu; „Plantarea pomilor“ de A. Boldor, „Cauzele de ce séménăturile sunt rele“ de N. H. Vechiușescu, „Insecte stricăcioșe pomilor de viilor“, „Ce plătesce banul și cum îl cruțăm noi?“

După partea economică urmăză pe mai multe pagini diferite „povești“, apoi „Diverse“ și în fine „Anecdote și Glume“.

Ca adaos sunt și anul acesta o mulțime de anunțuri.

Istoricul pânei.

Incă din timpurile cele mai vechi ale biblei se vorbește despre pâne. Patriarhul Abram când primi la densusul pe ingerii domnului, nesciind cine sunt, dișe femeii sale: „du-te și fă pâne pentru óspeți“. Nu trebuie să credem, că pânea din acele vremuri era tot una cu pânea ce mâncăm în zilele nóstre.

Pe atunci grăul se sfărma séu se pisa cât se putea mai bine, apoi se amesteca cu apă, cu sare și uneori chiar cu miere și aromate, făcând un fel de turtă, turta se aședa de piatra cuptorului, se învălea cu frunze séu cu o lespede și pe deasupra se trăgea din nou tótă spuza și cărbunii din cuptor, lăsând-o astfel până se cocea. Acéstă turtă purta pe atunci numele de pâne.

Ceea ce e ciudat este, că după cum ne povestesc istoria pânei — aci progresul a mers de la compus la simplu, adică

de la greu la ușor. Intr'adevăr se aduc dovedii, că prăjiturile se făceau cu mult mai înainte de a se sci cum se fabrică pânea ușoră și hrănitóre de care nu ne putem lipsi adji; așa încât ómenii au trebuit sé mânance turtă dulce mult mai înainte de a fi gustat din adevărată pâne.

Pe cât se scie, pânea nu a putut fi îmbunătățită, până ce nu s'a cunoscut întrebuintărea aluatului dospit, și acéstă s'ar fi întemplat tot la Ebrei. De la Ebreimeșteșugul a trecut la celelalte popóre asiatiche, apoi de la aceștia, la Greci, și de la Greci la Români.

Un Ebreu, se dișe, fórte sgăreit, pe când se gătea sé făcă pâne, descoperi într'un colț o bucățică de aluat rémas — cine scie prin ce întemplare — de la pânea pe care o făcuse cu câteva zile mai înainte. Aluatul era acum înăcrit, pe jumătate stricat, însé avarul își făcú socotéla că, într'atâta aluat nou, o fărémășă n'ó sé se bage de sémă și cu chipul acesta nu rămâne nici el págubaș. Însé aluatul dospit făcú lucrarea lui neașteptată și trebuie sé vé închipuși mirarea ce i cuprinséră pe cei de față, când vădură aluatul sporind sub ochii lor și, în locul turtelor de mai înainte, căpétând nisce pâni frumóse, ușóre și crescute.

De la acéstă dată brutăria (pităria) era cunoscută, însé brutarii nu se iviră de cât mult mai târziu. La Greci și la Români, chiar o bucată de timp femeile singure erau însărcinate cu grija facerii pâinii numai — greutățile de construcție și frica de incendiu nepermițând fie-căruia a avé un cuptor acasă — multă vreme morarii din acele timpuri luaseră măsura de a pune la dispozițiunea femeilor ce veneau sé le cumpere făină, și șghiab (uluc) pentru frământat, și cuptor pentru copt.

Români, cu două sute de ani înainte de Isus Christos, au cunoscut pânea dospită pe care au vădú'to pentru întâia óră la Macedonenii.

Introducându-se învingători la Roma, Romanilor le-a venit gust sé iee cu densusii și o cétă intrégă de brutari, cu starostele lor cu tot, pe care cu multă cinste i-a aședat în capitală sub numele de măcinători, séu pisători (pistores).

De abia prin secolul al 17-lea au început sé se găsescă ómeni, cari sé céră mai multă cójă la pâne și atunci căți-va brutari au făcut o adevărată revoluțiune de brutărie, născocind franele și colaci.

Mai târziu altă revoluțiune și mai mare se produse, când vr'o căți-va brutari avură ideia de a înlocui aluatul dospit (fermentul) cu drojdie de bere. Cu acest prilej ómenii de sciință chiar se luară la cértă.

Unii diceau că drojdia de bere otrăvesce pânea, alții diceau că este minunată și de abia la 21 Mart. 1670 parlamentul frances sfirși cétă decretând, că drojdia de bere nu este respundtóre de învinuirile ce pe nedrept i-se aduc.

După acéstă ea a fost părăsită câtva timp și apoi éráși reluată, până când în zilele nóstre, a ajuns de o întrebuintăre generală.

Și étă cum fie-care lucru își are istoria lui. („Cronica“)

Anunțuri de căsătorie.

De la 28 până la 4 Dec. 1902.

- 1, Antal Zsigmond ev. ref, cărămidar din Brașov cu Dimén Vilma ev. c. a. din Bacălu.
- 2, Ioan Jinga gr. or. lucrător, cu Ana Samoila gr. or. din Brașov. 3, Eduard Rudolf Fernengel ev. c. a. comerciant în Brașov cu Ludovica Helene Vogel ev. c. a. din Făgăraș. 4, Bartha Mihály Károly conducător de locomotivă din Brașov cu Valeria Radu gr. cat. din Teiuș. 5, Eperjesy Istvan r. cat. lăcătuș revisor din Brașov cu Maria Molnar gr. cat. din Telec. 6, Heinrich Mathias Ehrman ev. c. a. brutar din Brașov cu Ludovica Victorine Klein ev. c. a. din Brașov.

Sosiți în Brașov.

Pe ziua de 4. Decembrie.

Europa: Benesch, Epstein, Dresdner, Deutsch, Szalmási, Hass, Viena; Bruck, Pallay, Mauthner, Schönn, Löwenbarth, Pesta; Weiss, Neustadt, Lothe, Comanesti, Vándory, Sighișora; Gerber Teplitz; Zwillingner, Egeres.

Bucuresci: Pulz, Benkő, Mediaș; Eckstein, Mogyorosy, Péterfi, Clușiu; Braun, Pesta; Votozky, Praga; Deutsch, Berger, Steiner, Rieger, Pesta.

Grand; D-na Pichler, Graz; von Kiss, A. Julia.

Calendarul săptămânei.

NOVEM. (1902) are 30 zile. BRUMAR.

Zilele	Călend. Iul. v.	Călend. Greg.
Dum.	24 S. p. Clemente p.	7 2 Adv. Ambr.
Lun.	25 + S. m. Ecaterina	8 + C Născ. d. D.
Mart.	26 C. p. Alimpiu	9 Ioachim
Merc.	27 S. Iacob și Persul	10 Iudita
Joi	28 S. mart. Stefan	11 Damas
Viner	29 S. m. Paramon	12 Otilia
Sâm.	30 S. m. ap. Andreiu	13 Lucia

Prețurile cerealelor din piața Brașov.

Din 5 Decembrie 1902.

Măsura séu greutatea	Calitatea.	Valuta în	
		Kor.	fil.
1 H. L.	Grăul cel mai frumos	13	—
"	Grău mijlociu . . .	12	50
"	Grău mai slab . . .	12	20
"	Grău amestecat . . .	9	50
"	Săcară frumóșă. . .	8	60
"	Săcară mijlociă. . .	8	40
"	Orz frumos . . .	7	20
"	Orz mijlociu . . .	7	10
"	Ovės frumos. . .	5	30
"	Ovės mijlociu . . .	5	20
"	Cucuruz . . .	11	—
"	Mălaiu (meiú) . . .	8	—
"	Mazăre. . .	16	—
"	Lințe . . .	14	—
"	Fasole . . .	16	—
"	Séménță de in. . .	24	—
"	Séménță de cânepă . . .	7	—
"	Cartofi. . .	1	20
"	Măzărliche. . .	—	—
1 kilă	Carne de vită . . .	—	96
"	Carne de porc . . .	1	04
"	Carne de berbec. . .	—	64
100 kil	Séu de vită prospét. . .	44	—
"	Séu de vită topit. . .	64	—

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.

Redactor responsabil: Traian H. Pop.

MISS FORDE.

A young English lady wishes to give English lessons both in and out of house.

At home from 12 — 5 o'clock.

(767,2-3.) Schwarzgasse nr. 8.

Nr. 1783 - 1902.

PUBLICAȚIUNE

Sé aduce la cunoscința publică, eă budgetul orașului nostru Brașov pe an 1903 s'a compus cu un deficit de 88,437 cor. 91 fil.

Acest deficit reprezentanța orașului Brassó în ședința sa dela 1-a Septembrie 1902, a decis — și acest decis are acum valóre de lege — a se acoperi prin arunc.

Aruncul s'a și făcut anume: proprietarii de pământ plătesc 36% érá ceilalți contribuabili 14%; acest arunc se va incassa conform dispozițiunilor art. de lege XLIV. din a. 1883.

Brassó, 24 Novembre 1902.

1 - 2,(780)

Magistratul orașenesc.

CĂRBUNI de PEATRĂ Salon, din Petroșeni în cantități mai mari se pot cumpăra în Brașov Strada Porții de sus nr. 6 4-10, (7/5)

500 fl. plătesc celui ce va durere de dinți, ori îi va mirosi gura, după ce va folosi apa de dinți a lui Bartilla, o sticlă 70 bani. (Pentru pa-hetare 20 filler deosebit) Erezii A. Bartilla (E. Winkler) VIENA, 19/1., Sommergasse 1. Se sé céră pretetindenea apriat apa de dinți a lui Bartilla. Denunțări de falsificare vor fi bine plătite. La locurile, unde nu se póte căpéta, triunt 7 sticle cu 5 cor. 20 fil. franco; 16 sticle cu 9 cor. franco. Se capéta în BRAȘOV la farmacia D-ului Victor Roth.

Epilepsi. Cine suferă de epilepsie, cărcei, de nervi sé céră broșura în privința acéstă, se trimite gratis și franco dela Schwaben-Apotheke, Frankfurt, a. M.

Fluidul Kwizda. Fluid pentru taristi Kwizda fluid pentru soldinã. Fricțiune probată contra soldinei. Întrebuintă de Turisti, Bicicliști și călăreți cu succes, pentru recreare după ture mai mari. Prețul o sticlă cor. 2.-, 1/2 sticlă cor. 120. -- Veritabil se capéta în tóte farmaciile. -- Deposit principal la Franz Joh. Kwizda k. u. k. Oest.-ung. kön. Rumän. u. fürstl. Bulg. Hofl. Kreis-Apotheke KORNEUBURG, bei Wien.

DEPOSIT de articole igienice. DEPOSIT de mărfuri de gumă din Paris. **J. REIF Specialist, VIENA** I., Brandstätte 3. Prețuri curente în coverte închise franco și gratis Trimiterea în provincie cu Rambursă. Discreț. à K. 2, 4, 6, 8, 10 etc.

Pentru a obține un păr bogat și pentru a împedeca căderea părului a înlătura formarea mătreței și a întări pelea capului, se întrebuintăți BALSAMUL de PĂR a lui NEUSTÄDTER Garantat. Se capéta numai la **EUGEN NEUSTÄDTER** (760) Farmacia la „S hutz Engel“ Brașov Piața Franz Josif, Tîrgul grăului. 3-10

! Tocmai de geaba nu!

dér admirabil de ieftin, fără concurență se pot căpăta zilnic

FLORI PRÓSPETE:

Rose, Garófe și a., la firma subscrisă.

Buchete, cununii se fac la comandă cu mult gust.

Decorațiuni de salon, precum și decorațiuni la morți se fac cu plantele cele mai frumoase decorative.

Tot-odată se capătă cele mai diferite flori și plante în giuveci.

Cu distinsă stimă

Thomas Pajorin & Fiu

grădinar de artă și de comerciú,

Strada Galweihher 14. Filiala din strada școlii de innotat, (Schwimmsehulgasse nr. 11, Grădina lui Lamberger).

(769)

2-4

Haveloc și mantale de ploie Gumi.

Ne luăm voe a atrage atenția On. public din oraș și dela țără, că noi afară de haine gata pentru bărbați și copii ținem un

deposit mare de postavuri din țără și streinătate.

Luăm comande pentru haine bărbătești și de copii după măsură, și garantăm pentru croiala modernă și potrivită, care se eșecută după cele mai nouă fașone.

Cu tótă stima

Depner, Roth, Westemean,
în edificiul „Spar Cassa“ Strada Vămii 3—5.

697.8—10.

Mostre de postavuri la cerere franco.

Deposit de strac cu pír lung ardélene

Paltone blánite de postav și piele.

Folosirea cafelei de orz a lui Kathreiner-Kneipp se învederează zilnic ca o binefacere și necesitate.

Nici o mamă iubitoare de familie se nu întârzie a introduce cafeaua aceasta gustoasă și igienică.

Nu există surogat mai curat și înlocuire mai bună pentru cafeaua de bob, ca cafeaua lui Kneipp.

Cafeaua de orz a lui Kathreiner-Kneipp e veritabilă numai în pachete originale cu marca de apărare »Pfarrer Kneipp«. Cafeaua aceea, care nu este provăzută cu marca aceasta se vînde cu cumpăna nu este veritabilă Kathreiner.

Un mijloc
fórte bun și de lipsă
pentru
popor și casă

Ajută
sigur și grabnic
bolnavilor
și celor ce suferă.

ELSA-FLUID
a lui FELLER.

Fluid scos din ESENȚA de PLANTE cu marca „ELSA“, care are efect minunat și vindecă cele mai multe bóle. — Probat de mii de ori.

„Elsa-Fluidul“ lui Feller e precum arată de 12,546 de scrisori de mulțămítă, un mijloc preventiv la dureri de cap, de urechi, de nervi, la tremurări, slăbiciuni, la osteneli, la dureri de dinți, depărtéază mirosul greu din gură, întăresce gingiile. — La durerile muschilor născute din răceală séu din curnet de aer, la junghiuri din cósțe, și din șele, la stășierile din membrele corpului, mătrice, reumatism, slăbiciuni de mâni și de picioare, la gălbínare și la slăbiciunea de ochi. — Neîntrecut la atacuri de amețeli, goană, tuse, răgușéla, friguri și asudări, la dureri înbétránite séu noui de stomac, în lipsa de apetit, leșinare, colicá la apăsări de stomac, la sgărçurii și zvienituri de inima, la catar și la multe alte dureri. Bolnavii tāmáduiți scriu după experiența lor, că :

„Elsa-Fluidul“ lui Feller a vindecat iute și sigur și durei de cari nu se amitește în instrucțiuni de folosință. — Poți sé donni doctori și medicul, cum trebuie sé folosești „Elsa-Fluidul“ lui Feller, căci cei mai mulți donni doctori, cari au făcut probă cu acest mijloc la pacienții lor, îl recomandă fórte călduros.

„Elsa-Fluidul“ lui Feller este numsi acela, care pórtă pe avísul de folosință alăturat, subscrierea „Feller“, și care are pe fie-care sticlúță eticheta de sus cu marca „Elsa“, sé nu se confunde cu nici un alt fluid, și sé ceri tot-déuna numai „Elsa-Fluidul“ lui Feller. Sé vé ferii de imitári.

„Elsa-Fluidul“ lui Feller cu marca „Elsa“ a fost distins la dispozitiile din Paris, Berlin, Londra, Marseille, Nizza și Roma cu medalia de aur și argint cu diplome de onóre.

Prețuri: 1 Duziná = 12 sticl. séu 6 sticle duple 5 — cor.

Prin postă nu se trimite mai puțin decât 12 sticlúțe.	2	=	24	„	12	„	8.60	„
	3	=	36	„	18	„	12.40	„
	4	=	48	„	24	„	16.—	„
	5	=	60	„	30	„	20.—	„

Ca mijloc de purtare se recomandă la Elsa-Fluid pentru durerile de stomac Rabarbera Elsa-Pilulele lui Feller. Un pachet (6 cutii) 4 cor.

Cel-ce comandă a doua-óră primesece după 12 sticlúțe 1 sticla gr.tuit. Embalagiul e franco și gratuit; pe lângă rambursă sé trimite prin singur productorul:

EUGEN V. FELLER

líferantul Alteței Sale prințului Filip de Bourbon.

farmacist în Stubica, Strada Bisericei Nr. 94 (Comitatul Agram)

Depositul principal în Budapesta: la farmacia Iosif de Török, Király-utca 12; Dr. Eggers „Reichs-Palatin“, farmacist, Váci-körut 17 și la farmacia Béla Zoltán V, Szabadságtér. — In Arad se capătă la farmacia Iulius Tábor și Kelemen v. Földes

Scrisori neúmerate de recunoscință și de mulțămítă a căror originale stau la dispoziția ori și cui!

Tusea și catarul bronchiilor de anul delungă mi-au trecut numai de minunatul D-Vostre leac, de Elsa Fluid.
Serie la 6/III 1902.
NICOLAU FRITZ,
proprietar mare.
Kis-Öz (comit. Torontal.)

O femeie, care a fost dată de jumătate mórtă acasă, s'a vindecat cu totul numai și numai de minunatul D-Tale leac, Elsa Fluid, Elsa-Fluidul D-Tale este cel mai bun medicament pentru tóte morbu este.
Serie la 8/III 1902.
FARKAS BÉLA,
Német-Palánka,
(Bács-Bodrog m.)

Ciasornice de părete cu musică

sunt ultima noutate în fabricația ciasornicilor. Aceste ciasornice franțuzesci în miniatură, au lungime de 69 cm., cu cășulia cum arată desenul, care este de lemn de nuc, fin poleită, cu decorație artistică lucrată și la fie-care óră cântă cele mai frumoșe marșuri și jocuri. Prețul cu lădiță și ambalaj numai 8 fl. Tot același ciasornic fără musică cu aparat sunător la fie-care óră și jumătate de óră cu lădiță și ambalaj numai 6 fl. Aceste ciasornice nu numai că sunt garantate, și umblă esact pe minut, dér este și o mobilă frumoșă, fiind fórte cu gust ajustate. Deșteptător cu clopoțel și cadran, care luminează, fl. 1.70. Deșteptător cu musică, care cântă în loc sé suné, fl. 6. Ciasornic Nikel-Remont, fl. 3. Ciasornic de argint Remont, cu capac duplu, fl. 5.50. Se trimite numai cu rambursă. Ce nu convine, primesece înapoi și r-stituește banii, prin urmare nu-i nici un risc. Prețuri și restitue ilustrate despre ciasornice, lanțuri, inele, etc. se trimit gratis și franco.

Firma e creștinéscă (fondată la anul 1860).

JOSEF SPIERING, Wien, I. Postgasse Nr. 2—22.

„Gazeta Transilvaniei“ cu numărul a 10 fil. se vinde la librăria Nic. I. Ciurcu și la Eremias Nepoții.